

Polet

LIST ŽENSKOGA ĐAČKOG DOMA SPLIT
BROJ 21, GODINA 2017.

21

Tema broja
MOZAK
str. 14

Polet

UREDNIŠTVO

Mentorica

Đurđica Kamenjarin, prof.

Učenice

Ivona Čorić, Antonija Grlušić,
Iva Krilić, Jasmina Tokalić

SURADNICE

Učenice

Ivana Bilić, Ivana Brnas,
Barbara Cetinić, Julia Mihovilović,
Lucija Miljak, Vita Oreb,
Marija Petrović, Leonarda Popović,
Stella Roso, Jelena Škaro

Odgajateljica

Vlatka Vladilo, prof.

Pedagoginja

Melita Anušić, mag. philol. angl. et paed.

FOTOGRAFIJE

Učenice i odgajateljice

LEKTORICA

Zorana Granić, dipl. uč.

FOTOGRAFIJA

NASLOVNE STRANICE

Barbara Cetinić, Mreže

TISAK

Dalmacija papir, Split

Travanj 2017.

Naklada 200 primjeraka

NAKLADNIK

Ženski dječki dom Split

Ćiril-Metodova 26

HR - 21000 Split

Tel: 021/ 420-507

internet adresa:

www.zenskidjackidom-split.hr/

e-mail: zenski-djacci-dom@st.htnet.hr

ZA NAKLADNIKA

Vera Biočić, prof.

Sadržaj

Uvodnik	3
Muke po Poletu.....	4
Dom u brojkama	5
Malena mjesta srca moga	6
Gdje mi duša spava	
Eh ti dani	
Domski dani	8
Kronika domskih dana	
Domijada	
Advent u Zagrebu	
Masteršef	
Kviskoteka	
Mozak.....	14
Mozak i ljubav	
Centar svemira	
Desetljeće mozga, stoljeće uma	
Mozak i učenje	
Koja je strana mozga dominantna?	
Prijatelji i neprijatelji zdravlja mozga	
Hrana za mozak	
Boja mozga	
Mozak i računalo	
Veličina mozga	
Veliki Brat vas gleda	18
Planinarski križni put	19
Na raskršću životnih putova	20
Škola odgaja i obrazuje – što je važnije?	
Prije nego što počneš tražiti sreću	
Zoon politikon	
Ispraćaj maturantica	22
Pitam se...	24
Kuda ide djetinjstvo?	
Trebaju li svijetu Don Quijote?	
Razgovor ugodni	26
Odgój bez slobode je odgoj degenerika	
Put putujem.....	28
London colling	
Bologna	
Danska – zemlja sretnih ljudi	
Portret umjetnika – Alfred Otto Wolfgang Schulze	34
Glazba	36
Brit Floyd	
Parni valjak	
Margita Stefanović	
Životni stil	38
Vaše odijevanje ste vi	
Religija je mnogo, moral je jedan	
Preporuke	40
Knjige, filmovi, serije	
Zabavne stranice.....	42
Podlistak 1 MATORANTICE	
Podlistak 2 POKUŠAJI	

Drage čitateljice i čitatelji,

predstavljamo vam Polet broj 21.

Neupućenome možda izgleda da je priprema domskog lista jednostavan posao: četrdesetak stranica, pokoji sastav, fotografija ... i eto lista. Ni blizu istini! Stvaranje lista zahtjevan je posao, a naše je uredništvo malobrojno. Oslanjamо se na pomoć vjernih suradnika: učenica i djelatnika. List se tiska jednom godišnje, u njemu pišemo o onome što radimo, kamo putujemo, što volimo slušati, čitati, gledati, o prednostima i nedostacima života u Ženskom dačkom domu. Ideja nam ne nedostaje. Inspiraciju nalazimo u brojnim domskim i društvenim događajima.

Neke rubrike su stalne ili imaju tendenciju to postati.

Domski dani – kronika aktivnosti i događaja koja prati otkucaje domskog bila.

Malena mesta srca moga – rubrika novih učenica, uglavnom prvašica. Njihovi sastavi nastaju početkom školske godine. Djevojke koje spavaju na domskim jastucima s nestrljenjem očekuju vikend, povratak u rodno mjesto, toplinu svog doma i čvrsti zagrljaj obitelji.

Putopis – studijska putovanja i ekskurzije, izleti, zanimljiva mjesta koja smo posjetili. Svoje dojmove želimo podijeliti s vama, jer ako ih zadržimo samo za sebe kao da se i nisu dogodili.

Glazba – moć, pokret, lijek. Ono bez čega ne možemo, što nas pokreće, inspirira. Naš je glazbeni ukus možda različit od vašega.

Intervju – razgovor s osobom iz naše blizine, osoba koja na nas ostavlja trag.

Preporuke – knjige, filmovi i serije koje vrijedi pročitati i pogledati.

Portret umjetnika – cijeloviti portret, riječju i slikom, djelo urednice Ive Krilić.

Tema broja - je mozak. Istražili smo: kao funkcionira, koje je boje, čime se hrani, što mu godi, a što ne, u kakvoj je vezi s ljubavlji, spavanjem, učenjem, mozak u slici Marije Petrović i u fotografiji Stelle Roso, mozgalice na zadnjim stranicama.

Maturantice – domske kraljice koje zasluženo dobiju najviše stranica Poleta.

Podlistak **Pokušaji** – intimni trenutci naših doživljaja, emocija, razmišljanja, pogleda na život ... zabilježeni riječju, stihom, fotografijom.

Okušavamo se u različitim formama novinarskog zanata i literarnog izraza, svoj rad objavljujemo na web stranici doma i portalu za škole. S Poletom sudjelujemo na LiDraNu i Domijadi i ta nam događanja mnogo znače.

O Poletu razmišljamo kao o ogledalu našeg doma. S njim ispraćamo maturantice i dočekujemo nove generacije. Polet je naš poligon za stvaralački i kritički izraz.

Pripremanje i izdavanje Poleta najvažniji je dio aktivnosti novinarske skupine, no nije i jedini. Novinarska skupina priprema Godišnjak maturantica, vodi programe Kviskoteka i Ispraćaj maturantica.

Pozivamo zainteresirane, sadašnje i buduće generacije, ako imate priču, želju za pisanjem, strast za fotografijom, pridružite nam se. Opstanak novinarske skupine i stvaranje domskog lista ovisi o vašem zanimanju za novinarstvo. Polet je učenički projekt.

Raširite krila u Tinovom duhu: „...za let si, dušo stvorena...“

Želimo vam ugodno letenje s Poletom.

Uredništvo

Jasmina Tokalić

Ivana Čorić

Iva Krilić

Antonija Grljušić

4
Tekst: Jasmina Tokalić

Fotografija: Jelena Šaro

Piši, piši, piši. Vječni glas koji čujem u glavi. Ili mi je to samo mozak prenio poruku odgajateljice Đurdice koja je također uvijek šalje? Ali odgajateljiceeeeeeee. Moram učiti, pa idem na tjelesni, pa moram ovo, moram ono. Tako prikrijam činjenicu da imam *writer's block* od nje, a i od sebe. Kada stanem, razmislim, i odlučim napraviti nešto po pitanju toga, mozak mi postavi pitanje: Znam li ja pisati? Mogu li pisati? Htjela bih da moje riječi imaju učinka, da potaknem ljude na razmišljanje, da im otvorim oči, da to nisu samo razbacana slova po kvalitetnome papiru Poleta. Ipak, nekad osjećam kao da su mi tekstovi baš to. Kao da vas još više zbumnjujem. Što da radim? Jesu li ovo muke i brige svakoga pisca u usponu? Ili bih se jednostavno trebala prestati truditi? Ali..... Volim pisati. Volim pisati gluposti po stranicama ove svoje tekice koju sam nazvala Frodo. Želim zapisati rečenice pune ljutnje i bijesa posvećene onome glasnom starcu s trajekta koji sjedi do mene i vidi da učim. Volim škrabati po Frodu sa svojim nedjeljnim mislima dok pokušavam ne misliti na kemiju i fiziku, pijuckati ohlađeni čaj od brusnice, slušajući King Crimson. Ili mi pod-

Muke po Poletu

„Zašto pišemo? Da si ovaj ili onaj čitalac, ne znajući što da pametna radi, prikrati vrijeme? Tom slučaju ne bi novela više vrijedila od one brojanice koju Turčin od duga časa broji. Mi hoćemo da dignemo narod, da ga osvijestimo, da ga oplemenimo, da mane prošlosti popravimo, da budimo u njemu smisao za sve što je lijepo, dobro i plemenito. A gradiva kod nas? Bože moj! Samo treba posegnuti rukom. (...) Svaki čovjek na ulici nosi sebi manju ili veću prirovijetku, katkad je čitaš upravo na licu, a tko ne mijese čitati na svijetu, taj neka ne piše, tko si sam ne nađe gradiva, neka se okani novele.“

August Šenoa

svijest govori da mi je sutra škola popodne i da će možda biti novinarska i da moram imati materijale? Mislim da je i ovo točno, hvala podsvijesti, hvala psihoanalitičkome pristupu u psihologiji. Strogo vjerujem u tebe.

Ne znam znam li pisati. Ali znam da mogu. I da hoću. I zato jer me strah e-maila odgajateljice Đurdice.

Dom u brojkama

Ženski đački dom je srednjoškolska ustanova namijenjena redovnim učenicama koje se školjuju izvan mesta stalnog boravka.

U školskoj godini 2016./2017. u Ženskom đačkom domu Split smješteno je 148 učenica. Učenice dolaze iz osam županija i jedne susjedne države. Najveći broj učenica je iz Splitsko-dalmatinske županije – njih 113, iz Dubrovačko-neretvanske županije je 20 učenica, iz Šibensko-kninske županije je 8 učenica, iz Zagreba su 2 učenice, te po 1 učenica iz Koprivničko-križevačke, Osječko-baranjske, Karlovačke županije i Ličko-senjske županije, i Bosne i Hercegovine. Polaze 17 srednjih škola.

Brigu o učenicama vodi 26 djelatnika doma: posred ravnateljice, 6 odgajateljica i 2 noćne paziteljice,

u domu rade medicinska sestra i pedagoginja na pola radnog vremena. Dom ima tajnicu, šeficu računovodstva i računovotkinju. U kuhinji radi 6 kuhara/kuharačica, a za nabavu hrane zadužena je ekonomistica. Pored dva kućna majstora-domara, u domu rade dvije spremačice i pralja.

Kapacitet doma su 153 kreveta raspoređena u 39 spavaonica i to: u 5 dvokrevetnih soba, 9 trokrevetnih soba, 17 četverokrevetnih soba i 8 šesterokrevetnih soba.

Učenice su raspoređene u 6 odgojnih skupina. Brigu o svakoj odgojnoj skupini vodi odgajateljica. Uz brigu o odgojnoj skupini odgajateljice organiziraju i vode izborne i posebne programe.

ŠKOLA / RAZRED	I.	II.	III.	IV.	V.	Σ
I. gimnazija	1	2	1	1		5
II. gimnazija		2	2	2		6
III. gimnazija	1	1	2			4
IV. gimnazija Marko Marulić	2	1	1	2		6
V. gimnazija	1	3		1		5
Privatna jezična gimnazija Pitagora	1					1
Srednja tehnička prometna škola	1	4	1	2		7
Prirodoslovna tehnička škola	1		3			4
Obrtnička škola	13	8	3	1		25
Ekonomsko-birotehnička škola	2	4		1		7
Zdravstvena škola	8	7	11	5	5	37
Dental centar Marušić	1		1			2
Graditeljsko-geodetska škola	2			2		4
Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju	4	1	2			7
Komercijalno-trgovačka škola	3		1	2		6
Turističko-ugostiteljska škola	2	5	5	2		14
Škola likovnih umjetnosti	2	2	2	2		8
Σ	45	40	35	23	5	148

Prvi susret s novom generacijom učenica i njihovim roditeljima, 4. rujna 2016.

Gdje mi duša spava

Najljepša mjesta za stanovanje u filmovima se uviđaju prikazuju poput malih predgrađa. Ulice pune djece koja se poznaju od malih nogu, susjedi susretljivi i dobrog raspoloženja. Istim takvim prizorima mogu opisati mjesto gdje moja duša spava.

Već četrnaest godina gledam iste ulice i ljude, a opet osjećam kao da sam iz dana u dan gledala potpuno druge osobe. Oduvijek sam htjela živjeti u velikom gradu, među visokim zgradama, s kojih je prekrasan pogled. Sada sam shvatila da je sve što trebam pogled na sitne brežuljke s kojih izvire zraka svjetlosti i obasjava ih poneka zvijezda. Baš takav pogled pruža moja Slavonija, moja mala živahna Nova Gradiška. Tko bi rekao da mali grad u život može unijeti više akcije od nekog akcijskog filma ocijenjenog s najviše zvjezdica. Četrnaest godina u malome gradu donosi lijepo i ružne trenutke, puno prijatelja kojima znate sve mane i vrline. Prve ljubavi koje ostaju u mislima i srcu, zauvjek.

Teško je kada najbolji prijatelj, s kojim si čekao prve pahulje snijega, prvi pad kestena na pokisle ulice, prve vjesnike proljeća i prve trenutke ljeta, seli u jedan veliki grad. To je grad koji ne spava, u njemu život teče dvadeset četiri sata bez prestanka, ne stigneš primijetiti kako godišnja doba prolaze, kako ljudi oko tebe nisu istinski sretni. Nemaš vremena za sebe, kamoli za ljude oko sebe, čak ni one najbliže.

Prolazili su sati, dani, mjeseci i godine, gradila su se nova prijateljstva, rađale nove ljubavi. Nikada nisam pomislila da će tome doći kraj. Ali došao je, odjednom, neprimjetno. Šesti lipnja 2016. godine, zadnji dan kao osmašica u OŠ Mato Lovrak. Napokon ljeto – mislila sam u sebi. A nisam ni slutila što me očekuje. Znala sam da je pred mnom budućnost, veliki korak izbora srednje škole. Upis je *online*. Sustav je otključan, lista se stalno mijenja, izbor je sve manji, a ja još nisam odlučila. Nisam ni primijetila kako je ljeto brzo prošlo. Zadnja večer, presudna. Upisala sam Srednju tehničku prometnu školu u Splitu, smjer zrakoplov-

ni prometnik. Oduševljava me pomisao da će otići u veliki grad, upoznati nove ljude, započeti novi život. Stigla sam u Split četvrtog rujna, mislim da je to bila najteža noć u mome životu. Osjećala sam se uplašeno, usamljeno. Sve je izgledalo nestvarno. Ja u drugom po veličini gradu u Hrvatskoj. Mislila sam da je san.

Napunila sam petnaest godina u tuđem gradu, među tuđim ljudima. Nosim puno hrabrosti u srcu. Kilometri me dijele od moje Slavonije, od moje živavne Nove Gradiške. Veliki je to i nagli preokret u mome životu. Još sam zbumjena i nesigurna, još čekam vikend kada će poći kući, u dobro znanu okolinu i društvo, među svoje. Nisam ni slutila da će biti ovako teško. Da moram birati želim li ostati ili se vratiti ne znam što bih izabrala.

Mislim da je svaka promjena u životu dobra, ali za neke korake treba puno hrabrosti. Zadovoljna sam okolinom, ali to nije to. Velika je razlika između malih i velikih gradova. Tek sada vidim da mi dvadeset četiri sata u danu ponekad nisu dovoljna. Osjećam se poput stranca.

Mislila mi tisuću puta dnevno prođu moji najbliži, moje ulice, mjesta na kojima sam bila sretna. Okupirana sam obvezama, ali uvijek nađem onih pet minuta da se javim bližnjima. Najsretnija sam kada se približava dan kada će se spakirati i poći kući, a najteža je noć kada se ponovno vraćam u Split. Nedostaju mi prijatelji iako sam stekla nove. Najviše mi nedostaje tata, moj izvor snage, uvijek tu za mene, i kada je lijepo i kada je ružno.

Navikavam se na strane ljude, nove ulice, drugačije navike, ali moje srce i misli još su u Novoj Gradiški. Moji prijatelji i ulice, skupa sa mnom odbrojavaju dane do moga povratka. S mamom brojim dane do njenog dolaska iz Njemačke, njoj je još teže.

Sve ono što sam željela i sanjala polako se ostvaruje, ali u srcu je ogromna čežnja za domom. Okružena sam ljudima koji su mi spremni pomoći, ali prižeљujem pomoći onih koji su kilometrima udaljeni. Mislim za sebe da sam snažna, jako snažna. I to baš zbog kilometara koji me dijele od najmilijih i čežnje mog srca za domom. Ipak je kod kuće najljepše.

Dani prolaze, tuga ostaje. Srednja škola mi daje do znanja da život nije bajka i da ne očekujem uvijek sretan kraj. Moj život je tek na početku, srednja je škola zlatno razdoblje. Budućnost u velikom gradu je ispred mene. Ostat će do kraja, izboriti se.

Dobro razmislite kada krećete napraviti velike korake jer život donosi svaki dan nove borbe!

Leonarda Popović

Eh, ti dani

Eh, kada se samo sitin da san prije nekoliko godina bila prisritna kada bi išla u Split sa školom: neki mali izlet, terenska nastava, otić u kino. Bila sam sritna ka ono malo dite kojemu date veliku lizalicu pa od sriće cilo vrime priča o tome. U tim trenutcima nisan ni mogla zamisliti da će ubrzo živit u Splitu. Zapravo nisam ni razmišljala o tome. Uživala sam u svakom trenutku osnovne škole. A bilo je i onih ružnih, ali i onih lipih stvari koje će pamtit cili život. Uvik san govorila kako jedva čekan u srednju školu upoznat nove ljude, nove profesore. A stariji su mi govorili kako će jednog dana žalit za ovin danima, da će se tit vratit u te dane, proživit iste stvari i iste ludosti. Ja san in uvik govorila da nikad neću žalit. A ne kaže se zaludu: „Nikad ne reci nikad!“ Sada razumim zašto su mi to govorili. Da se sad mogu vratit u osnovnu školu, vratila bi se. Eh, kad se samo sitin moga razreda ... Istina, nije nas bilo puno, nas jedanaest. Koji put smo bili jedni protiv drugih, al uvik smo se držali skupa, sve gluparije, ludosti, tuge i radosti. Često poželin otic u staru školu vidit profesore. Čujen da pitaju za nas, za naš razred, kažu da smo bili zločesti i pravili probleme, al da in falimo na niki način. Jer to je ipak bila mala škola, malo mesto u koje se svaki vikend s ponosom vraćam. I sićan se dana osmog razreda, eee zadnja godina i stalno su se ponavljala pitanja: di čete u srednju, šta će te upisat, di ćeš stat.

S ponosom bi uvik rekla: „Ja se nadam u Splitu, upisala bi fotografije, stala bi u Ženskom đačkom domu. Tamo mi je starija sestra.“

I onda nakon svih onih ispitivanja, pismenih ispita, malih terenskih nastava i nezaboravne ekskurzije doša je onaj zadnji dan. Oproštajna! Nisan mogla zamisliti kako će mi svi falit i kako će jednoga dana poželiti otic s njima na kavu, ispričat se. Nisan razmišljala o tome. A evo danas vidin da su svi otišli na svoju stranu, s nekim san u kotaktu, neke i vidim koji put, al' nije to to. Fale one zajedničke ludosti.

Onda je doša taj dan. Dan kada se sve prominilo. Čekala san taj dan i bila prisritna.

Došla sam u Split, u Ženski đački dom. Nisan ni znala šta me sve čeka. Krenula sam u nepoznato. I onda je sve počelo. Nova upoznavanja, nova prijateljstva, privikavanje na okolinu. Sve je bilo super prva dva-tri tjedna. Onda je došla nostalgija. Za čin?? Za mojin rođnim krajen, roditeljima, sestrama, prijateljima. Za ditinjstvom bez briga, za danima koje sam proživila i koji se vratit neće. I fali mi puno ono materino zapitkivanje na koje san se uvik ljutila. Fali mi da me niko pita kako san, šta ima, jesan li ila, šta je bilo

Jelena Škar s razredom, OŠ Stjepan Radić, Tijarica

za obid... Prolazidu dani u iščekivanju petka. Dvi ure puta autobuson za doć doma. Ma nije to ništa.

Nedavno sam čitala niki sastav o studentu koji je daleko od kuće, studira u nekon dalekon gradu i napisala je ovu rečenicu: „.... lijepo je, al studenta koji dolazi iz drugog grada nikada ne pitajte zašto živi za petak, i zašto mrzi riječ nedjelja.“ I ja živin za petak kada će doć svojoj kući i zagrlit oca i mater jer sve su mi dali i omogućili, a ja san jedan dan otišla. Ni njima nije bilo lako. A ja taj dan nisan mislila na njih, na mater koja me je iz kuće ispratila sa suzama u očima i drhtavim glasom rekla: „Čuvaj se i budi dobra“. Tada nisan mislila, a sada san shvatila neke stvari.

Ma koliko god pričali da je u domu ovako i onako, dobro je. Pružili su mi puno: od izleta do zabava, i onog najvrnidnjeg, a to je prijateljstvo. Djevojke iz potpuno različitih krajeva postale su najbolje prijateljice, a o tome su mogle samo sanjat. Ili cure koje su iz istog mesta, a nisu bile baš bliske, povezale su se i ne mogu zamisliti život jedna bez druge. Bilo je tu lipih trenutaka. One manje lipe će zaboraviti.

I evo zadnja godina mi se bliži kraju. Sve je tako brzo, a i sporo prošlo. I sad opet razmišljan kako će ići raditi negdi i opet će morat ostaviti mater na pragu kuće, kako mi u suzama maše. Opet će in biti teško jer me moraju pustiti u nepoznato i opet će se morat privikavat na neki novi život, nove prijatelje, novu okolinu.

Ovaj put neću ići s glavom u oblacima, jer znam, doć će dan kad mi neće ko imat reć: „Čuvaj se, budi dobra i javi se kada dođeš.“

Jelena Škar

Kronika domskih dana

Ponekad se čini da teku polagano, ponekad kao da jure. Dan po dan, prolazi tjedan, mjesec, godina, i stiže 10. lipnja 2016., kraj školske godine. Zatvorila sam oči i odahnula. Kada sam ih otvorila bila sam na istom mjestu, samo je bio drugi datum: 4. rujna 2016. Ista soba, broj 26A u staroj zgradi, iste odgajateljice, pravila. Ali, kao i svake godine, nešto novo.

Toga dana u 14:00 otvorila su se velika bijela vrata Ženskog đačkog doma. Sjela sam u dvorište i gledala kako se kotrljaju neki novi, i neki stari koferi. Čini mi se kako je vrijeme proletjelo, a nisam ni trepnula. Pomoalo me je strah. No, život ide dalje i nakon nekoliko tjedana već sam okupirana novim-starim brigama: škola, nove borbe za uspjeh, stalna zapitkivanja novih učenica – kako, gdje, kome, kada? Sa smiješkom sam im odgovarala: „Čekaj, uskoro će Adaptacija, sve ćeš saznati.“

Kroz program *Adaptacija* stvorile su si sliku o Domu, srednjoj školi i svemu što dolazi. Nama, starijim učenicama potrebna je readaptacija, hvatanje onog poznatog domskog ritma. Taj prvi ciklus domskog ritma teće tijekom rujna i listopada.

Listopad je mjesec u kojem se predstavljaju izborni i posebni programi koji se provode u Domu. Vezani su za obogaćivanje života, provode se u slobodno vrijeme učenica. Nudi se za svakoga po nešto: stolni tenis, folklor, ples, dramska, kreativna, pjevačka ili novinarska grupa. Ako se ne pronalaziš tu, možeš se okušati u *Masterchefu*, *Kviskoteci*, *Karaokama*, programu za maturantice, Biblijskom kutiću i duhovnim programima, volontiranju ili praćenju programa HNK. Na raspolaganju je i knjižnica s oko 2500 knjiga među kojima je dosta zanimljive beletristike, te informatički kabinet. U okviru zdravstvenog odgoja medicinska sestra vodi programe *Prva pomoć* i *Intimna njega žene*.

Upoznajemo Split - pozdrav Dioklecijana

Program Adaptacija uspješno je završen. Sudionice su dobile diplome

Odgajateljice se usavršavaju

U listopadu je organiziran izlet za nove učenice. 19. listopada je održan projektni dan *Usudi se probat* i natjecanje *Masterchef I*.

I naše su se odgajateljice stručno usavršavale u listopadu na MŽSV-u. Gledajući slike čini se da im je bilo zabavno :).

Polako stiže mjesec studeni: nova natjecanja, nove borbe. *Kviskoteka* je već poznato zbivanje u Domu. Ali opet nam donosi nešto inovativno i zanimljivo: više igara, više natjecateljica. Peteročlani tim predstavlja odgojnu skupinu, timovi se razlikuju bojama, svatko smišlja svoj slogan. Ovogodišnje pobjednice su učenice V. odgojne skupine. Druženja u *Kviskoteci* iz tjedna u tjedan dovela su nas do prosinca.

U vrijeme adventa, kao i svake godine, išle smo u posjet našim prijateljima iz Učeničkog doma Marije Jambrišak. Trodnevni izlet u drugom vikendu došašća. Izlet za pamćenje! Tjedan dana nakon izleta su *Božićna priredba* i *Karaoke* s lutrijom. Ove godine smo imali posebne goste iz Dječjeg kazališta *Pinokio* iz Knina. Priredba, pjesma, lutrija, zabava i smijeh. Sretan Božić svakome!

Prosinac u Domu miriše na zajedništvo i ljubav. I ono najvažnije: zimske praznike i odlazak kući.

Led je okovao Dalmaciju. Zima pokazala zube. Sićenjan je i ja se vraćam u Dom. Teškim korakom prolazim kroz velika bijela vrata, kotrljam kofer preko dvorišta, idem prema staroj zgradi, k sobi 26A. U mislima već cvokoćem, pripremam se na poznatu studen jer domski zidovi su debeli, stari, hladni, teško se zagriju s malim grijalicama na struju. A kada pomislim na hladnoću u kupaonici stegne mi se srce. Polako otvaram vrata i ... Pomislim da sam se zbulila. Jesam li na pravom mjestu? Da, ovo je moja zgrada, na drugom katu je moja soba. Nešto nije kako je bilo. Dočekala me ugodna toplina stubišta, sobe, kupaonice. Što se dogodilo?

Tijekom praznika u dio Doma, i to baš onaj dio u kojemu je moja soba, ugrađena je klimatizacija. Za vrijeme sljedećih praznika ugradnja se nastavlja u preostali dio Domu. Polako stižu i druge učenice. Dom je opet pun. S radom ponovno kreću izborni i posebni programi. Budimo se iz zimskog sna. Prolaze dani, tjedni, mjeseci ...

Počeo je program *Prva pomoć* koji vodi medicinska sestra. Program je podijeljen u pet modula, traje do ožujka. Uče se osnove prve pomoći: smještanje u

Nova školska godina, novi početak. Dom je otvorio vrata.

bočni položaj, KPR, Heimlichov hvat, zaustavljanje krvarenja, i mnogo drugih korisnih stvari. Jedini je problem što počima odmah nakon doručka.

Veljača je buran mjesec pun raznih događanja. Počelo je fotografiranje maturantica za *Polet* i *Godišnjak*. Fotoaparat je u rukama profesionalke, maturantice Obrtničke škole, smjer fotograf - Jelene Škaro. Obilježavamo i *Valentinovo* - dan zaljubljenih. Za sve koji jesu, ali koji i nisu zaljubljeni, Dom priprema posebnu gozbu. U veljači se održava LiDraNo, za nas, novinarsku sekciju poseban dan. Ove godine sudjelujemo u tri kategorije: domski list, samostalni novinarski izraz i literarni rad. Dugo smo se i ozbiljno pripremili za taj događaj koji nam mnogo znači. U veljači smo imali i radionicu o nenasilnom rješavanju sukoba i preventciji nasilja u vršnjačkim vezama. Radionicu su održale studentice III. godine FF u Zadru: Anita Pavić i Lucija Batarelo, pod vodstvom mentorice izv.prof.dr.sc. Vere Ćubele Adorić. Anita Pavić naša je bivša učenica, suradnica u *Poletu*, koja je prošle godine za *Polet* pisala o svojim iskustvima u projektima mobilnosti studenata. Obilježili smo i *Dan ružičastih majica* 22. veljače i na taj način podržali borbu protiv nasilja u školama. Za tu je prigodu kreativna sekcija bojala majice u ružičasto.

Uvijek sredinom školske godine osjećam potrebu za predahom. Želju da se odmaknem od škole, Doma, pa čak i kuće. Bliži se korizma, možda je i to razlog. Na sreću, i ove je godine u organizaciji Doma omogućen odlazak na duhovnu obnovu u Kuću susreta Tabor u Samoboru, u trajanju od četiri dana – taman koliko treba za temeljitu obnovu, psihički i duševni odmor.

na stručnom skupu

Božićna priredba

Za naše odgajateljice nema predaha. Još jedno stručno usavršavanje 22. veljače.

Opet malo zabave uz *Bal pod maskama* u Domu. Veseli ponedjeljak, 27. veljače za najbolje maske donio je nagrade.

Ožujak je najteži i najzahtjevniji mjesec za nas. No dobro je počeo: pet tinejdžera - iz Indije, Afrike, Britanije, Italije i Hrvatske održali su zanimljivo predavanje na engleskom jeziku, zapravo predstavljanje UWC pokreta i mogućnosti dvogodišnjeg školovanja na UWC koledžima u svijetu. I u našem Domu ima zainteresiranih.

Također, počinju ozbiljne pripreme za *Domijadu*. Probe i treninzi po nekoliko puta tjedno. Sve je užurbanio i nemamo puno predaha. Ni mi ni odgajatelji. Od 8. do 10. ožujka su naši odgajatelji na Zimskoj školi. Učiti je sve teže, nikad kraja. Miris proljeća nas pokreće. Bliži se travanj.

1.4. nije aprililili – održava se Regionalna domijada za sport. Materijal za *Polet* nosi se u tiskaru, te već sljedeći tjedan nas čeka Regionalna domijada za kulturu. Na vrata kuca i svibanj. Tada je Državna domijada. I najemotivniji događaj godine – oproštaj s maturanticama. Također i ozbiljno učenje, briga o ocjenama, analize, vrednovanja.

Već je kraj. Lipanj dolazi svake godine sve brže. Vrijeme brzo prolazi. Vrijeme je dragocjen dar i trebamo ga dobro iskoristiti. Polagano skupljamo stvari iz ormara, čistimo sobe, opraćamo se. Adio, do sljedeće godine!

Ivana Ćorić

Listopad - priprema voćnih slastica, učenice i odgajateljice zajedno

Plesna skupina

Modni dizajn

DOMIJADA Dubrovnik

Kasnim. Na satu je 06:15, a ja bezglavo trpam stvari u torbu i letim do kuhinje preuzeti majicu i *lunch* paket. Dan je oblačan i dok užurbano izlazimo iz doma i krećemo prema autobusu počinje padati kiša. Sjedam pokraj Ivone i ubrzo me svelada umor pa sa slušalicama u ušima, promatram kišu koja se u među vremenu pretvorila u pljusak. Sa stražnjih sjedala dopire poneki glas ili pjesma, iako većina djevojaka pokušava iskoristiti jutarnju vožnju da bi zaspale i prikupile još snage za ono što ih čeka. Nakon odmora u Neumu polako se približavamo Dubrovniku. Djevojke iz folklora jedna drugoj pletu pletenice, pjevaju i pričaju, uzbudjene zbog nastupa koji ih očekuje.

Napokon stižemo i uspijevamo se po kiši probiti do kina. Učenici i odgajatelji iz domova regije Južna Hrvatska užurbano nose rezvizite. Odgajateljica Zrinka i

ekipa iz kreativne sekcije već postavljuju svoju nenadmašnu instalaciju *Zaledeni u svijetu* i modni dizajn. Mi iz novinarske našli smo mjesto za izlaganje Poleta. Dijelimo stol s Učeničkim domom i njihovim *Svjedočkom*.

Zavirujemo u svlačionicu u kojoj se djevojke iz plesa i folklora pripremaju za nastupe. Tu je i dramska skupina, uz njih odgajateljice. Ivona se, kao prava profesionalka, prihvatala dužnosti u Učeničkom žiriju. Shvativši da još nema potrebe za fotografiranjem, što je bila naša zadaća, Jasmina i ja izlazimo na kišu i šećemo Stradunom. Zavirujemo u male uličice i čekamo Ivonu koja dolazi zaštićena od kiše ljubičastim kišobranom. Brzo je odustala od šetnje po kiši i vratiла se žirijevskim obvezama. Jasmina i ja nastavljamo, penjemo se stubama do Nadbiskupske gimnazije gdje su snimane scene iz Igre prijestolja, poziramo s kipom Marina Držića i nailazimo na malu galeriju u kojoj ne možemo odoljeti razglednicama sa slikama Klimta, van Gogha i Fride Kahlo. Pokisle, s razmočenim patikama, vraćamo se u kino Sloboda. Dok smo tumačili kišnim Gradom, većina se djevojaka već vratila s ručka. Naišli smo na grupicu Zadrana koji su ostali zadnji i s njima krenuli prema domu Paola di Rosa, udaljenom bar tisuću metara i isto toliko stepenica. Kiša i dalje pada. Umorne, gubimo Zadrane iz vida. Vraćamo se natrag kada nailazi neki starac i pokazuje nam put. Napokon site, ali pokisle stižemo u kino Sloboda. Na vrijeme za priredbu. Osjećala sam se nekako posebno ponosna kada bi voditelji najavili Ženski đački dom Split, a naše cure zasjale na pozornici: plesna skupina s čarobnom koreografijom *Alter ego*, djevojke u narodnim nošnjama s *Pjesmama i plesovima Posavine*, dramska sekcija s duhovitim prikazom bontona u igroku *Ubojite regule*. Dlanovi su se crvenjeli od aplaudiranja.

Po tko zna koji put izlazimo na kišu, pozdravljajući Dubrovnik. Nakon pauze i slasne *pizze* u Opuzenu, pada mrak. Pokisle, umorne, ali zadovoljne rezultatima, prepustamo se snu. Čuje se tek poneki razgovor ili pjesma. Napokon stižemo u dom. Soba 16 je u mraku, prazna i hladna. Nije mi dugo trebalo da zaspem.

Antonija Grlišić

Zaledeni u svijetu - instalacija

Dramska grupa s odgajateljicom Dariom Sladoević

Advent u Zagrebu

Ponoć je, stižemo do kraja putovanja i pjevamo Sretan rođendan za Ivonu i Nikol. Kupimo stvari iz autobusa, vozač nam napominje da izbacimo smeće, a je se pitam je li to značilo da bacimo i njegov CD koji mi je četiri sata nagrizao mozak i živce. Dah mi treperi na hladnom zagrebačkom zraku dok čekam da svi izgrle slavljenice pa da požurimo u toplinu Učeničkog doma Marije Jambrišak. Već ujutro odgajateljica Vlatka kao kontrola proljeće kroz sobe da se uvjeri jesmo li budne i donekle odmorne. Nije nam potrebno skupljati hrabrost za izaći na ulice: spremni smo na hladnoću i to nas uopće ne mori. Odgajateljica Josipa Galić opušteno i neobvezno tu i tamo dobacuje zanimljivost o ulici, zgradi ili osobi dok nas vodi Gornjim gradom. Stojimo uz kulu Grič i promatramo Zagreb koji proviruje iz magle. Ljudi omotani u šalove lijeno šeću i razgovaraju. Nakon razgledavanja glavnih lokacija i posjeta katedrali svetog Stjepana, dobivamo slobodno vrijeme; ja naravno odmah žurim do glazbene knjižare. Biografija Milana Mladenovića sigurna je u mojim rukama pa je tako glavni zadatak dana ispunjen. Vraćamo se prema Trgubana Josipa Jelačića, fotografiramo, glupiramo se i kao pravi turisti divimo se svim detaljima koji tako lijepo pristaju Zagrebu. Tu negdje između Trga i katedrale svetoga Stjepana shvaćam da mi nešto nedostaje. Kopam po džepovima, svojoj torbi, torbama prijateljica... Nema moje nove sive rukavice. Osjećam se bolesno, onako kao kada ti radi samo jedna slušalica. Nije da je rukavica Bog zna koliko važna stavka moga života, ipak htjela-ne htjela raspoloženje mi je polagano palo, krivim sebe i svoju neopreznost, ali shvaćam da mi to ne smije i ne može i neće upropastiti vikend. Vrijeme brzo prolazi; vraćamo se na ručak, kratko punimo baterije i ubrzo krećemo u Muzej za umjetnost i obrt. Mislila sam da će izložba o Orašaru možda biti maaaalo dosadna, ali na kraju je samo pojačala zimski ugođaj i sve nas vratila u djetinjstvo i uživanjem u igračke, balet, crtanje filmova... Navečer opet imamo slobodno. Marinela i Ivona obećale su jedna drugoj da ne smiju propustiti klizanje, a Tea i ja ih pratimo. Kako do Zrinjevca? Pješke nije daleko, ali zašto ne iskoristiti priliku za besplatni tramvaj. Naravno, sjele smo baš na onaj koji ide nekom krivom ulicom pa se vraćamo do Trga i idemo pješke. Nedostaje mi rukavica; hladnoća mi grebe po kostima dok čekam s Teom u kilometarskom redu na štandu s kobasicama. Kada su Marinela i Ivona napokon došle s klizališta pune dojmova, krećemo u potragu za toplim kafićem. Znamo da nas jedino čaj može ugrijati. Prolazimo pored čarobnog Zrinjevca, još jedan plus za Zagreb, kao u bajci je. Ni sama neznam kako, ali došle smo do Cvjetnog trga. Putem sam kupila najtoplijе rukavice ikada - koja utjeha i olakšanje, raspoloženje mi se odmah popravilo. Tako smo sjele u neki bar/restoran/kafić koji je bio preotmjen za moje *Marte* koje su izgledale kao da

Učenici i odgajatelji iz Splita, Dubrovnika, Pučića i Zagreba

su prošle bojnim poljem (onim blatnjavim, kao u rovovima u Prvom svjetskom ratu). U normalnoj situaciji četiri cure bi se okrenule i izaše čim bi vidjele konobare u bijelim prslucima, boce svih mogućih vina uredno poslagane na zidu (naravno, moje pelješko je tu, najbolje među najboljima), skockane žene s Louis Vuitton torbetinama i one prepotentne poslovnjake u odijelima sa skupim krvatama; jednostavno krivo mjesto. Ali naša situacija nije normalna- ekstremna je i zato bez razmišljanja sjedamo u presvučene vintage fotelje dok nam stariji simpatični konobar u odijelu nosi čajeve u *fancy* čašama s posebnim čajnicima. Ni sama neznam kako smo se izvukle iz hordi na ulicama. Umorni stižemo u Dom, a jutro kao da je došlo za pola sata. Opet slobodno vrijeme (hvala, hvala, hvala). Našli smo starog prijatelja Matoša gdje sjedi sam na klupici, kako ga ne omotati šalom i ne sjesti mu u kribo za nekoliko slika? Jesmo li turisti ili nismo? Bez plana šećemo ulicama, uživamo u mirnom, vedrom nedjeljnog jutru i nekako opet stižemo do Zrinjevca. Gdje ići? Na tramvaj!!! Znamo li gdje idemo? Ne!!! Je li nas strah da čemo se izgubiti? Ne!!! Valjda i ti njihovi tramvaji idu ukrug i valjda čemo se bar za sat vremena opet vratiti na Zrinjevac. E, pa i nećemo baš. Negdje na Sopotu tramvaj se ispraznio i shvaćamo da je to posljednja stanica. Gdje sad? Na idući tramvaj!!! Pogodili ste, opet ne znamo gdje idemo. Moram priznati, nije nas bilo ni briga, znali smo da čemo se kad tad nekim tramvajem vratiti na Trg. Uzbudljivo je samo sjesti bez da znaš kuda ideš i gdje ćeš se morati iskrpati i koji je broj sljedeći i koliko si blizu središtu grada. Promatram grad, ljudi koji svaki dan prolaze istim ulicama i znaju kojim brojem gdje doći. Izlazimo negdje tamo na Savi; u daljinu se nazire Hendrixov most i to je jedino što prepoznajemo. Sva sreća, bakica koja se vozila u istom tramvaju shvatila je da smo se izgubile i pomogla nam, pa smo se tako dovukli do Trga. Puni adrenalina i doživljaja vraćamo se u Dom (ne znam baš smijem li odati sudionike naše slučajne vožnje). Nakon ručka vrijeme je za polazak. Na izlasku iz Zagreba, mi koji smo jutros skakali iz tramvaja u tramvaj shvaćamo da prolazimo istim putem i smijemo se jer se sada sigurno ne bismo izgubile. Ostavljamo sunčani hladni Zagreb iza sebe, a ja sam spremna na još nekoliko sati onog CD-a koji je glasniji od mojih napačenih slušalica. #Antonijaizdrži

Antonija Grlušić

Usudi se probat' 2

Dругу годину zaredom organiziramo projektni dan kojim obilježavamo tjedan hrane, dane kruha i plodova zemlje. Cilj projektnog dana *Usudi se probat'* je ponuditi učenicama nešto novo i drugačije te ih navesti na razmišljanje o važnosti redovite i zdrave prehrane.

Prošle godine nam je u tome pomogla mlada slastičarka Tea Mamut, a ove godine nam je ideju dala već dobro poznata i draga priateljica iz Nastavnog zavoda za javno zdravstvo, dr. Josipa Glavaš, spec. školske medicine. Tijekom jednog neobveznog razgovora u kojem smo izmjenjivale iskustva u radu s tinejdžerskom populacijom, na ekranu televizora je bila reklama za Masterchef. Povik: „*Imam ideju*“ urođio je brzinskom skicom cijelog projektnog dana. Jelovnik smo pokušale osvježiti, promijeniti, moglo bi se čak reći da smo pokušale „podvaliti“ malo poriluka, žličicu vrhnja umjesto majoneze i sl. Započeli smo dan hrvatskim doručkom pod nazivom *Volim Hrvatsku*, u ručak smo dodali malo boje (naravno, ne prave, poslužili smo se porilukom) i ponudili zeleni rižot, a za večeru smo inspiraciju posudili od grupe Parni valjak

te smo, uz male izmjene naziva njihove pjesme, ponudili zdraviju varijantu toplog sendviča pod nazivom *Moja je večera lagana*.

Ideja o organizaciji prvog domskog Masterchifa je doputovala do Vijeća odgajatelja, i bila je jednoglasno prihvaćena. Svaka odgojna skupina je imala po dvije predstavnice koje su dobine zadatka pripremiti 25 kreativnih kanape sendviča. 1. odgojnu skupinu predstavljale su: Andela Brbić i Andrea Mlikota, 2. odgojnu: Viktorija Goić i Jelena Bilandžić, 4. odgojnu: Ivana Gojun i Nina Zec, 5. odgojnu: Vita Oreb i Ana Miše, a za 6. odgojnu nastupile su: Marija Vukelja i Ana Vrkić. Atmosfera je bila užarena, publika je jedva čekala degustaciju, a natjecateljice su bile prezadovoljne napravljenim sendvičima. Pobjedu su odnijele predstavnice 2. odgojne skupine: Viktorija Goić i Jelena Bilandžić.

Ulogu žirija odradilo je Vijeća učenica, objektivne, stroge i pravedne: Antonela Doljanin, Anica Knežević, Jasmina Tokalić, Iva Vidović i Marijana Vladislavić.

Voditeljica, animatorica i motivatorica bila je jedna i jedinstvena Iva Krilić.

Kako nam je bilo pogledajte u fotogaleriji ovog domskog lista...

Sada žurim.. počinju pripreme za Masterchef 2!

Pozz,
odgajateljica
Vlatka Vladilo, prof.

Kviskoteka

Šesnaest godina za redom, jedna večer tjedno tijekom studenog i prosinca rezervirana je za domski kviz. Kviskoteka je edukativni i natjecateljski kviz znanja i vještina. Prilika za druženje, zabavu i učenje. Natječe se šest odgojnih skupina. Svaka skupina bira pteročlani tim koji je predstavlja. Tako se učenice uče timskom radu, dogovaraju strategiju nastupa, prezentiraju specifična znanja i vještine. Odgajateljice na Vijeću odgajatelja ždrijebom izvlače boju u kojoj će se njihova odgojna supina predstaviti. Boja tima podrazumijeva i određeni *dress code*, kako natjecateljica tako i njihovih navijača. U kvalifikacijama se natječe po dva tima, a pobjednice se sastaju u finalu. Program su vodile: Iva Krilić i Antonija Grljušić, fotografirale su: Jelena Škaro i Stella Roso.

Ovisno o interesu i sklonostima učenica, igre u Kviskoteci mijenjale su se i prilagođavale tijekom godina. Ove godine bilo je jedanaest igara: DA/NE pitanja, Pikado, Složi riječ, Snažna pluća, Matematika u minuti, Sudoku, A/B/C pitanja, Pantomima, Detekcija, Asocijacije i Čekićanje. Po malo od svega: igre znanja, vještine, sreće Dio pitanja je pripremila novinarska skupina. Za publiku je bila dvanaesta igra, nagradno pitanje, na koje su trebale odgovoriti do sljedeće Kviskotekе. Odgovore su ubacivale u kutiju, a sretница koja biva izvučena na licu mjesta dobiva slatku nagradu. Svojim točnim odgovorima slatkiše su osvojile: Nikol Jerković, Marinela Matić, Ivana Milinović i Sara Mihaić.

Rezultati natjecanja su:

1. kvalifikacija, crveni i plavi tim, 189/142, pobjeda crveni tim.
2. kvalifikacija, žuti i narančasti tim, 135/100, pobjeda žuti tim.
3. kvalifikacija, zeleni i ljubičasti tim, 151/89, pobjeda zeleni tim.

Finale Kviskotekе „pao“ je baš na Svetog Nikolu pa tako omiljeni svetac nije zaobišao ni „Kristalnu

Pobjednice - Crveni tim

dvoranu“ ŽĐD-a u kojoj se sve navedeno događa. Stigao je upravo na početak programa, s vrećom punom bombona i čokolade, i obradovao djevojke. A onda je počelo natjecanje: borba za svaki odgovor, svaki pogodak, svaki bod, sve je bilo važno, odlučivale su sekunde, desetinke sekunde.... A tek navijanje iz publike: svaki je tim imao svoje vatrenе navijače opremljene revizitim i transparentima, odjevene u boje tima ...

U finalu su snage odmjeravali crveni, žuti i zeleni tim. Borili su se za torte: ukusna *Stracciatella* za III. mjesto, malo veća torta Srce za II. mjesto, a najveća torta Knjiga za pobjedničko I. mjesto. Svoje navijače počastili su tortama: žuti tim s osvojena 134 boda - *Stracciatella*, zeleni tim s osvojena 143 boda tortom Srce, a crveni tim s osvojena 192 boda sladio se tortom Knjiga.

Najbolje i najvažnije od Kviskotekе upravo je druženje, smijeh, veselje, zajedništvo. Zakazujemo susret i sljedeće godine u nekom novom izdanju, s novim igrarama, novim timovima.

odgajateljica
Đurđica Kamenjarin, prof.

Timovi Kviskotekе 2016.

Finalistice - Zeleni, Crveni i Žuti tim

**Znate li: koje je boje, koju hranu voli, što se s njim događa kada ste zaljubljeni,
kako uči, kako ga vidi oko fotografa, a kako oko slikara?
O njemu smo istraživali i pisali, njega smo crtali i fotografirali**

Tema POLETA 21 MOZAK

Pišu, slikaju, fotografiraju: Antonija Grlišić, Ivona Čorić, Iva Krilić, Jasmina Tokalić, Ivana Bilić, Stella Roso, Marija Petrović, pedagoginja Melita Anušić.

Mozak i ljubav

Ljubav... Jedan od najljepših osjećaja. Svi ste barem jednom bili zaljubljeni ili žudjeli za ljubavlju. Iako taj osjećaj za sobom vuče lijepo stvari, ponekad nas zna izludjeti. Jeste li se ikada zapitali što se događa u mozgu kada se zaljubite?

Naime, kod ljudi je rani stadij romantike povezan sa smanjenim razinama određenih molekula u mozgu. Manjak tih molekula imaju i ljudi s opsessivno-kompulzivnim poremećajem. Tako da rane faze zaljubljenosti u mozgu stvaraju opsessivno ponašanje kada počnemo neprestano razmišljati o nekoj osobi. Osim toga, u mozgu se povećava razina kemikalije koja je odgovorna za stres, a tek se nakon 12-18 mjeseci veze vraća u normalu. Znanstvenici su ljubav podijelili na tri faze: požuda, privlačnost i vezanost.

Požuda je faza koja je osim za izgled vezana i za feromone. To su izlučevine kemijskih faktora koje utječu na društveni odnos ljudi. U ovom slučaju se radi o mirisima. Naime, naš je mozak građen tako da je osjetljiv na mirise, tj. privlače nas mirisi, te i to utječe na biranje partnera. Zapravo bi se trebalo reći ljubav na prvi miris.

Kod privlačnosti je značajna kemikalija nazvana *norepinefrin* koja ubrzava otkucaje srca i protok krvi, zbog čega imamo više energije. *Dopamin* je kemikalija koja stvara zadovoljstvo, usmjerenu pažnju, te smanjuje potrebu za hranom i snom, zbog čega se svi šale

Marija Petrović, Centar svemira

da ne mogu jesti i spavati jer su zaljubljeni. On potiče i centar u mozgu za nagradivanje. Odgovoran je za ovisnost o ljubavi (partneru) jer djeluje na mozak slično kao nikotin i kokain. Ovdje je važna i kemikalija pod nazivom *serotonin*. On je odgovoran za raspoloženje, apetit, san, seksualnost. Također ukazuje i na depresiju. Djeluje tako da, kada smo zaljubljeni, ponašamo se pomalo ludo.

Neki znanstvenici u Londonu su koristili magnetsku rezonanciju za skeniranje „*zaljubljenog mozga*.“ Otkrili su da su dijelovi mozga povezani s nagradom i zadovoljstvom aktivirani, dok su oni koji se odnose na pitanje morala deaktivirani. To znači da zaljubljeni ljudi jednostavno zažmire na partnerove mane. Zbog toga se kaže da je ljubav slijepa.

Faza vezanosti se odnosi na život u braku, u njoj se požuda i privlačnost potiskuju i nova dva hormona dolaze u igru.

Oksitocin je hormon koji se oslobođa za vrijeme grljenja, dodirivanja, vrhunca seksualnog doživljaja, rođenja djeteta. Kada se jednom oslobođi on povećava tjelesno uzbudjenje, majčinsko ponašanje, povjerenje i smanjuje strah. Zbog ovih efekata se smatra da će par koji ima više intimnijih odnosa duže ostati zajedno.

Vazopresin je hormon koji se također oslobođa nakon vrhunca seksualnog doživljaja. On može učvrstiti seksualne veze među partnerima, a kod muškaraca povećati agresiju prema drugim muškarcima.

Postoji zanimljivost vezana za izlaska s voljenom osobom. Dokazano je da redovni izlasci s partnerom mogu zadržati romantiku i zaljubljenost. Ključ je u tome da na svakom izlasku napravite nešto novo kako biste oslobođili već spomenutu kemikaliju *dopamin* u mozgu i tako aktivirali osjećaj zadovoljstva i nagrade. Taj novitet na spoju se može postići npr. izlaskom s drugim parom. *Dopamin* vraća osjećaj zaljubljenosti u mozgu. *Dopamin* se nalazi u kemijskom sastavu zvanom *feniletilamin*. On je odgovoran za npr. susret pogleda, nježni dodir ruke, poljubac, kao i za neke ekstremne sportove. On se može naći i u čokoladi, koja je također i lijek za slomljena srca.

I.K.

Desetljeće mozga - stoljeće uma

1990. g. proglašeno je Desetljeće mozga *The Decade of the Brain* da bi se istaknuo njegov značaj. Tijekom toga desetljeća znatno su povećana ulaganja u istraživanja u području neuroznanosti. Neuroznanost otkriva fiziološke temelje emocija i doprinosi njihovom razumijevanju. U Desetljeću mozga je ostvaren napredak u poznavanju razvitka, građe i funkcije ljudskog mozga. Otvorene su nove mogućnosti liječenja neuroloških i duševnih bolesti i poremećaja.

2000. godine Evropska unija je proglašila Stoljeće uma *The Century of Mind* s nadom da će društvo istraživanjem mozga doći do novih pristupa odgoju i obrazovanju. Stoljeće uma ima bitnu ulogu u medicini. Danas su sve češće bolesti mozga, a to nam govori podatak da su Europljani 2004. godine potrošili 447 milijardi eura na liječenje bolesti mozga.

I.C.

Mozak i učenje

Ljudski je mozek neobičan, tajnovit, ali moćan organ čije su karakteristike pokušali objasniti mnogi znanstvenici. U posljednjih nekoliko desetljeća znanstvena istraživanja usmjerila su se na otkrivanje načina na koji ljudski mozek uči. Rezultati ovih istraživanja doveli su do promjena u pristupima učenju i poučavanju kako bi mozek učinkovito primao nove informacije, istovremeno stvarajući nove ideje.

Učenje je proces kojim osoba usvaja informacije o svijetu koji ju okružuje, dok je pamćenje način na koji osoba pohranjuje informacije. Kandel (2007.) je nagnasio da je učenje bez pamćenja moguće, ali da pamćenje bez učenja ne postoji. Svako životno iskustvo smatra se učenjem, a mozek se mijenja, prilagođava i oblikuje u skladu s tim iskustvima. Pamćenje može biti kratkotrajno ili dugotrajno. Kratkotrajno pamćenje omogućava nam da zapamtimo određeni podatak dok ga ne ponovimo i onda on nestaje. Dugoročno se pamćenje može odnositi na *proceduralno pamćenje* koje je nesvesno, primjerice stjecanje vještina kao što su vožnja bicikla i plivanje. Postoji i *epizodno pamćenje* koje omogućuje podsjećanje na neke emotivne trenutke kao što je prva osvojena medalja na natjecanju ili prva uspješna javna prezentacija. Osobe pamte i činjenice te to nazivamo *semantičkim pamćenjem*.

Za uspješno učenje važno je prepoznati vlastiti stil učenja. Iako učenje ponekad izaziva frustraciju, nedovoljstvo i razočaranje, odustajanje je nedopustivo. Potrebno je poći u potragu za stilom učenja koji nam odgovara i koje će nas učiniti uspješnima. Postoji sedam stilova učenja: *vizualni, auditivni, verbalni, kinestetički, logički, interpersonalni i intrapersonalni* stil. Svaka osoba ima jedan dominantni stil učenja, a uz taj stil mogu postojati i drugi stilovi. Primjerice, ako želimo napraviti pitu s jabukama, neki od nas će način pripreme potražiti na YouTubeu jer najbolje uče gledajući filmove, drugi će u ruke uzeti kuharicu i čitati recept dok će treći zamoliti majku da im se pridruži u spravljanju pite jer najlakše uče u suradnji s drugima.

nestetički, logički, interpersonalni i intrapersonalni stil. Svaka osoba ima jedan dominantni stil učenja, a uz taj stil mogu postojati i drugi stilovi. Primjerice, ako želimo napraviti pitu s jabukama, neki od nas će način pripreme potražiti na YouTubeu jer najbolje uče gledajući filmove, drugi će u ruke uzeti kuharicu i čitati recept dok će treći zamoliti majku da im se pridruži u spravljanju pite jer najlakše uče u suradnji s drugima.

Kada si prepoznala svoj stil učenja posluži se nekim od sljedećih savjeta. *Vizualni* tipovi su osobe koje uče gledanjem, imaju dobar osjećaj za boje, ali teško pronalaze riječi. Da bi uspješnije učila zapiši informacije, koristi boje za naglašavanje važnoga u tekstu, koristi filmove, prezentacije, fotografije, crteže i umne mape. *Auditivni* i *verbalni* tipovi uče slušajući, bolje pamte ono što čuju od onoga što vide, vole slušati dok im se objašnjava, pričljivi su i više vole glazbu od likovne umjetnosti. Ako si se prepoznala u jednom od ova dva stila učenja čitaj naglas kada god imaš priliku, raspravljam o sadržaju koji učiš, slušaj CD koji dolazi uz udžbenik, a pitanja u testu uvijek pročitaj naglas prije nego ih počneš rješavati. *Kinestetički* tipovi najbolje uče kroz pokret, vole izrađivati predmete, vole tjelesnu aktivnost, često su u pokretu i ne mogu dugo sjediti na jednom mjestu. Svoju potrebu za kretanjem tijekom učenja možeš zadovoljiti tako da učiš hodajući, govoreći glasno, mijenjanjem položaja u kojem učiš – ako ne možeš sjediti legni na trbuš ili leđa, važno je da se osjećaš udobno, a tijekom učenja pravi češće, ali kratke prekide. *Logički* tipovi pokušavaju utvrditi logičku povezanost i sistematičnost sadržaja koji uče. Da bi bila uspješna u učenju opsežne lekcije podijeli na manje dijelove i poveži ih na način koji je tebi logičan, poveži ih s vlastitim iskustvima, crtaj grafove, sheme i koristi umne mape kako bi podatke lakše zapamtila i kasnije ih mogla koristiti. Voliš učiti s prijateljima? Ti si *interpersonalni* tip i trebaš učiti što je češće moguće s društvom koje je tebi slično, podijeli svoje zaključke s drugima, pokaži prijateljici zadaću i zamoli ju da te ispita sadržaje koje si naučila. Međutim, ako voliš učiti sama onda si *intrapersonalni* tip te trebaš postavljati jasne, ostvarive ciljeve, voditi dnevnik učenja u kojem ćeš navoditi što ti pomaže, a što odmaže u učenju, povezivati ono što učiš sa svakodnevnim životom, pronaći mjesto na kojem ćeš biti u potpunoj tišini, ali nikad si nemoj dopustiti da se u potpunosti odvojiš od osoba koje ti mogu pomoći i uvijek im se obrati ukoliko postoji nekakav problem koji ne možeš riješiti.

Pedagoginja
Melita Anušić, mag. philol. angl. et paed.

Koja je strana MOZGA dominantna?

Lijeva ili desna strana mozga? Lijeva strana je uključena u govor, čitanje i pisanje. Ona obrađuje riječi, slova i brojeve. Desna je kreativna. Više prikuplja informacije na temelju slika nego riječi. Zadužena je za boje, za prepoznavanje lica, mjesta, objekata i glazbe.

Za lijevu stranu mozga kažemo da je analitična, objektivna, racionalna, znanstvena dok je desna strana umjetnička, apstraktna, intuitivna, holistička.

Dominacija mozga nije izravno povezana s dominantnom rukom, kao što mnogi misle, te je pogrešna pretpostavka da većina desnorukih ljudi ima dominantnu lijevu polutku i obratno.

Profil dominacije mozga mijenja se tijekom života pa je tako između četvrte i sedme godine života dominantnija desna strana mozga, a između sedme i devete godine lijeva strana mozga. Specijalizacija moždanih polutki završi između devete i dvanaeste godine, i nakon toga dominacija je kod svakoga drugačija.

Znate li koji je profil dominacije vašeg mozga? Provjerite u testu na zadnjim stranicama Poleta.

I.Č.

Prijatelji i neprijatelji zdravlja MOZGA

Vrijedi za sve organe, za mozak posebno: što ga više koristite bolje će raditi. Mozak uči i raste putem interakcije sa svijetom, kroz percepciju i akciju. Najgore što možemo učiniti za mozak je - ne raditi ništa. S obzirom da se mozak stalno može prilagodavati i mijenjati (čak i u duševnoj starosti) gode mu mentalni stimulansi i tjelovježba.

Prijatelji mozga:

- **druženje** jer stimulira mozak
- **vježbanje** jer se uz mišiće budi i mozak
- **rješavanje križaljki**, sudoku, matematičkih pitalica...
- **žvakace gume** jer poboljšavaju razmišljanje i pažnju
- **spavanje** jer dok spavamo tijelo se odmara, ali mozak ostaje aktivran. Naš se mozak mijenja kako bi se očistio od toksina i drugog misaonog otpada koji se nakupio tijekom dana.
- **pranje zubi** korištenjem nedominantne ruke jer tako bolje koristimo mozak, povećavamo njegovu aktivnost, pamćenje i kreativnost, jačamo neurološke veze i posjećujemo stvaranje novih veza
- **slušanje glazbe**, pjevanje, sviranje zbog ritma i melodije. Ritmu smo bili izloženi od samoga početka, dok smo bili sićušni fetus u maternici. Otkucaji srca, disanje, kočačanje su ritmovi našeg organizma. Ako je ritam glazbe koju slušamo uskladen s ritmom našeg organizma, to dovodi do pozitivnog raspoloženja te povećava kognitivne i kreativne sposobnosti. Melodija stimulira misli i odluke, navodi nas na potencijalna rješenja, mogućnosti i puteve izbora.
- **tišina** jer omogućava pohranjivanje i pamćenje informacija, te smanjuje stres i anksioznost. Manjak tištine i užurbani tempo mogu stvoriti osjećaj rastresenosti,

smanjiti produktivnost, koncentraciju i pamćenje. U takvom stanju je gotovo nemoguće pohraniti i zapamtiti bilo koju informaciju. Glasna glazba blokira naša osjetila.

biljke poput borovnice, đumbira, ružmarina, mente ... jer sadrže materije koje umanjuju nervozu i napetost, liječe psihičke tegobe, senilnost, razbistrevaju misli, jačaju koncentraciju i pamćenje.

Neprijatelji mozga:

- umjetna sladila
- riba s visokim udjelom žive
- droga
- videoigrice
- zasladena pića
- agresivnost
- preskakanje doručka
- pornografski sadržaji
- alkohol
- brza hrana

I.Č.

MOZAK i računalo

Mozak često uspoređuju s računalom, ali znanstvenici danas ipak nešto bolje shvaćaju rad mozga i usporjava im se uglavnom čini neprimjerena. Mozak je keminski, a ne električni sustav. U svakoj njegovoj stanici odvijaju se kemiske reakcije, a to je sasvim drugačije od principa rada računala. Osim toga, mozak nitko ne programira, to je organ koji sam predviđa i unaprijed rješava probleme, te radi sam od sebe, za razliku od računala.

I.Č.

Rekli su o MOZGU:

„Mnogi se žale na svoj ugled, ali nitko na svoj mozak.“

Miguel de Cervantes

„Prije nego što otvorite usta, uključite mozak.“

Patrick Ellis

„Dijete je maleno, ali nosi u sebi čovjeka; mozak je malen, ali skriva misao.“

Alexandre Dumas

„Ako žudite za ljubavlju, neka vam kao mamac posluži srce, a ne mozak.“

Sándor Petőfi

„Ljudi nisu robovi sudbine, već samo vlastitog mozga.“

F. D. Roosevelt

Stella Roso, Mozak

Svi smo različiti. Potpuno jednostavne stvari ne vidimo svaki put isto iako se nisu nimalo promijenile. Originalnost je danas najveća odlika ljudi.

Stella Roso, 1. razred ŠLU

Hrana za MOZAK

“**O**no si što jedeš”, svima nam je poznata poslovica. Prehrana utječe na naše fizičko, ali i psihičko zdravlje. Nakon što pojedemo jelo bogato šećerom, naše raspoloženje se trenutno poveća, jer se povisi razina šećera u krvi. Ali, u roku od sat vremena osjećat ćemo se bezvoljno i tromo. To se dogodi jer razina šećera u krvi naglo pada. Nasuprot tome, hrana bogata vitaminima i mineralima u nama izaziva osjećaj energičnosti i lakoće. Za dobru koncentraciju važna je hrana s niskim glikemijskim indeksom. Glikemijski indeks je brzina kojom naše tijelo razgrađuje ugljikohidrate u energiju, odnosno glukozu. Što je niži, to se razina šećera u krvi sporije povećava. Najbolji primjer hrane s niskim glikemijskim indeksom su cjelovite žitarice, smeđa riža i leća. Zdravljvu mozga doprinosi hrana koja izgledom i podsjeća na mozak, na primjer orasi. Njih obilježava bogatstvo omega 3 masnim kiselinama. One usporavaju starenje mozga i imaju antidepresivno djelovanje. Također štite kardiovaskularni sustav. Omega 3 masnim kiselinama obiluje i plava riba, poput tune, srdele, skuše i lososa. Umjesto čokolade ili napolitanki, kao grickalice mogu poslužiti borovnice. Eksperimentalno je dokazano da konzumacija borovnica povećava sposobnost za učenje i poboljšava motoričke vještine u starijih štakora. Nadalje, smanjuju neke od posljedica bolesti povezanih sa starenjem, poput demencije ili Alzheimerove bolesti. Za zdravlje mozga preporučeno je dodavanje jedne do dvije šalice borovnica svakodnevnoj prehrani. Čaj i čokolada su na listi namirnica za poboljšanje zdravlja mozga zbog sličnih rastloga, oboje sadrže male količine kofeina. Kofein poboljšava pamćenje, koncentraciju i raspoloženje. Čaj poboljšava i protok krvi, što je jedna od pretpostavki dobrog zdravlja mozga.

I.B.

Veličina MOZGA

Utječe li veličina mozga na inteligenciju? Kakva je veza između volumena mozga i IQ-a?

- Prosječan mozak odraslog čovjeka teži otprilike od 1,3 do 1,4 kg.

- Na ljudski mozak otpada oko 2% cijelokupne težine.

- U prvoj godini života mozak bebe naraste za tri puta.

- Mozak muškarca veći je od mozga žene.

- Mozak Alberta Einsteina bio je slične veličine kao i kod većine drugih ljudi. Ali područja odgovorna za matematiku i prostornu percepciju bila su 35% šira od prosjeka.

- Dupin koji se smatra najinteligentnijom životinjom ima mozak mase oko 2 kg.

- Najveći mozak ima životinja prikladnog imena: ulješura glavata. Njen je mozak mase 7 kilograma. Ako uzmemos u obzir da je ulješurina masa preko 140 tona, onda je njen mozak zanemarive veličine.

- Najveći mozak među kopnenim životinjama pripada slonu. Masa slonovskog mozga je nešto manja od 5 kilograma, oko 0,15% cijelokupne težine.

- Relativno najveći mozak ima mala rovka s omjerom od čak 1:10.

- Relativna veličina mozga je omjer mase mozga i ukupne veličine tijela. Kod miša taj omjer iznosi 1:40, kod čovjeka 1:50, kod mačke 1:100, kod lava 1:550, a kod nilskog konja čak 1: 2 789.

Veličina i težina mozga nemaju nikakvu vezu s koeficijentom inteligencije. Za inteligenciju je važna struktura mozga, a ne njegova veličina.

Jeste li znali da ...

- mozak troši oko 20% kisika i oko 25% glukoze iz krvi.
- je 75% mozga voda.
- je ljudski mozak najmasniji organ u tijelu.
- mozak proizvodi struju kojom bi se mogla napojiti žarulja od 10 do 23W.
- mozak može preživjeti bez kisika 4 do 6 minuta.
- mozak nema receptore za bol.
- se procjenjuje da mozak proizvede 70000 različitih misli u toku dana.
- je mozak najaktivniji kad spavate.
- smijanje aktivira pet različitih dijelova mozga.
- djeca koja nauče dva jezika prije pete godine mijenjaju strukturu mozga, a kao odrasle osobe imaju gušću sivu tvar.
- sami sebe ne možemo poškakljati jer mozak razlikuje do-dir vlastite i tuđe ruke.

Boja MOZGA

Možda ste čuli ili ste negdje pročitali da je mozak sive boje. Razlog tome su kemikalije u tekućini u kojoj se mozak nalazi u laboratorijima.

Zapravo, u stvarnosti je mozak obojan bijelom (živčana vlakna), crnom (pigment neuromelanin), crvenom (krvne žile i kapilarji) i sivom bojom.

I.C.

VELIKI BRAT vas gleda

U Ženskom đačkom domu, u posljednje vrijeme, razmišlja se o uvođenju videonadzora. O tome se raspravlja na svim nivoima: među učenicama, na sastancima odgojnih skupina, na Vijeću učenica, Vijeću odgajatelja, Vijeću roditelja, na Domskom odboru. Mišljenja su podijeljena, rasprave još traju. Videonadzor, za sada, nije uveden.

Veliki Brat vas gleda“ rečenica je proizašla iz knjige 1984., Georga Orwella. Toliko snažna da je ušla u pop kulturu, ova izjava jedan je od temeljnih motiva, ali i sažeta poanta cijelog djela. Sveprisutan je Veliki Brat: on zna što činite, govorite pa i mislite. Ukoliko učinite, kažete ili pomislite nešto zlo, neprimjereno, ilegalno, teroristički, za to ćeće biti i kažnjeni. Promatra vas jer vas voli. Ponekad vas želi zaštiti i od vas samih.

Živimo u svijetu smanjenje privatnosti. 2013. Edward Snowden je cijelom svijetu otkrio dokumente o državnomokontroliranom nadzoru građana u Americi, kojeg je obavljala Agencija za nacionalnu sigurnost (NSA). Milijuni e-mailova pročitani su od strane NSA-e. Tražili su znakove sumnjivih aktivnosti.. Samo su željeli zaštитiti građane od terorista. I tko da proturječi ovom razlogu. Zašto bi nekome smetao nadzor ako nema što skrivati? Upravo je to pogrešan mentalitet. Ovakvom pitanju je najbolje postaviti protupitanje: Zašto zatvarate vrata kada idete u kupaoncu? Zar skrivate nešto? Ne, samo želite zaštитiti svoju privatnost.

¹ Distopija - svijet u kojem je sve nesavršeno i sve kreće po zlu. Suprotno od utopije.

Kod svih programa koji tvrde da nadziranjem građana štite društvo od kriminala, trebamo se zapitati što žrtvujemo da bismo dobili ovaku zaštitu. Upravo smo nekome (većinom osobama moćnijim od nas) dopustili da dobije uvid u najintimnije dijelove našega života. Sada taj netko odlučuje što će učiniti s dobivenim informacijama. Može ih spremiti na sigurno mjesto i označiti nas kao nevine. Ili nas može s dobivenim informacijama ucijeniti. Primijeti li, na primjer, da smo u posljednje vrijeme promijenili put kojim idemo u školu ili na posao, kako će to protumačiti? Znači li to da idemo na neke tajne sastanke? Planiramo li protudržavnu urotu? Razmislite o sljedećem: kako biste ste osjećali da neki nepoznati ljudi prate svaki vaš korak: kada ustajete, kada učite, kada i s kim izlazite, kada krećete i kasnite li u školu, kada večerate, kada spavate. I svi ti podatci su dostupni u svako doba dana, a moguće je provjeriti i prošle podatke. Time stižemo u distopijski¹ svijet 1984-e.

Ako ovo sve zvuči kao teorija zavjere, pročitajte sljedeći paragraf.

Nekoliko dana prije nego što je napustio predsjedničku stolicu, Obama je potpisao novi zakon prema kojem je NSA-i dopušteno dijeliti veliku količinu privatnih podataka svojih građana, skupljenih bez sudske uredbe ili naloga, sa 16 drugih agencija. Bila je to njegova zadnja uredba kao predsjednika.

Ipak su, čini se, Orwellova predviđanja bila na pravom putu.

Ivana Bilić

PKP - Planinarski križni put

Nakon povratka s ekskurzije ili jednodnevnog izleta s razredom, obično treba neko vrijeme da se vratimo u stvarnost, da prestanemo razmišljati o događanjima koja su se zbila i nastavimo sa životom. Ista stvar je sa PKP-om. Uz jednu značajnu razliku. PKP-ovci se ne trebaju vraćati u stvarnost. Oni dožive stvarnost na pobožnom putu. Zadatak mi je pisati o PKP-u, a nemam ideju što i kako napisati. Odlučila sam obrazložiti sam naslov i sve čete znati.

Za svaki se PKP izabere druga lokacija. Na ovom, na kojemu sam ja sudjelovala, relacija je bila Dinara-Vrlika-Knin. Do sada najzahtjevniji put, tako kažu. Uvijek sam bila prva u redu i ponosno iza križa hodala. Nisam se obazirala na to koliko visoko ili dugo idemo. Zapravo tek kada smo došli do Lovačke kuće ispod Dinare shvatila sam koliko smo visoko i osjećala sam bolove u nogama. Pogled zbog kojeg se gubi dah je bilo vrijedno uspona. Još vrijednije je bilo čuti svjedočanstvo hrvatskog branitelja. Nije ovo bio samo križni put Isusa, nego i križni put hrvatskih branitelja. Njihova žrtva za Lijepu Našu nama je donijela slobodu. Ne smijemo zaboraviti što su sve učinili za nas, koje nisu ni poznavali. Uspinjući se do vrha i spuštajući se nazad imali smo osam postaja. Pričali smo, upoznavali nove ljude, molili, pjevali. Svaka postaja je novi susret s Kristom, nova spoznaja, nova radost! Nisam razmišljala o kraju dana iako sam bila jako iscrpljena. Baš zbog toga je dan brzo prošao. Napokon smo došli u Vrliku. U dvorani je spavalо 120 ljudi. Prvo što sam pomislila je "U-Ž-A-S". Ali nije bilo tako. Smijali smo se i šalili sve dok nam se, zbog umora, nisu sklopile oči. Novo jutro, nove pobjede. Nakon prethodnog uspinjanja i spuštanja došla je ravnica. Nisam očekivala, ali to me je umorilo više nego uspinjanje. Nije to bio onaj naporni i neizdrživi umor, nego umor koji donosi sreću i mir. Za drugi dan je određeno šest dugih postaja. Cijelim putem sam pričala i smijala se. Trebalo mi je malo odmora od priče. Trebalo mi je postaja šutnje. Bila je to najduža postaja. Ali definitivno svima najpotrebniјa. Nakon dva sata razmišljanja i molitve opet dolazi smijeh. Bližili smo se kraju. Umora više nije bilo. Ušli smo u Knin s veseljem i pjesmom. Može li zauvijek trajati taj trenutak zajedništva? Nakon svete mise smo se družili i pjevali sve dok nije došlo vrijeme odlaska.

Sve što je lijepo kratko traje. Ali i sve što je lijepo, ponovit će se.

Ivana Čorić

NA RASKRŠĆU ŽIVOTNIH PUTOVA

Kraj srednje škole ili nešto drugo?
Što odabrat da se ne dogodi isto što i Buridanovu magarcu?
Ponude su velike, ali isto tako i zamke mogu biti velike.

Piše: Antonija Grlišić

Škola odgaja i obrazuje - što je važnije?

Polet 21

20

Upjesmi *Bledo*, Ekatarine Velike, jedan je stih sa svim kratak i jasan: „Ostavi trag.“ Pokušaj učiniti nešto više, od svog bića ne ostaviti samo prah, već trag. Upravo to je moj odgovor na pitanje iz naslova. Jer odgoj i obrazovanje koje pruža škola samo su jedan dio odgoja i obrazovanja koji su nam potrebni da se formiramo, izgradimo. Otkriti sebe, opipati unutarnje zidove i tragati za vlastitim odgovorima. Nekome nešto značiti, predstavljati. Biti nečije sunce, nečija voda, lijek. Hraniti čovjeka u sebi.

Život shvatiti kao nekakav zadatak možda će ga jednog dana učiniti napornim, pretvoriti u dosadnu rutinu i sve će nas umoriti. Stvari. Materijalizam i konzumerizam u kojem se topimo i u kojem naše tijelo i duh prestaju biti naši. Osjećaji nam blijede i prelaze u stvari. Polako gube smisao. Život shvatiti kao umjetnost, vlastitu malu umjetnost, možda je puno lakše. Oslobođiti se, prepustiti, a ipak nešto učiniti. Neki mali pomak i korak. Učiniti nešto za svijet, na neki način ga promjeniti.

Ostaviti trag. Dvije riječi koje bude toliko drugih riječi, misli, osjećaja.

**Prije nego što
počneš tražiti sreću,
razmisli - možda si
već sretna**

Zamišljam te. Sigurno imaš obuću na nogama (ako si bosa, vjerojatno je onda spremljena u ormaru za cipele). Nešto si već pojela, popila čašu vode i možda baš sad ležiš u svom krevetu na kojeg se svake večeri s olakšanjem baciš, umorna od škole ili nečeg drugog što si danas radila. Možda tako navečer legneš i planiraš. Aha, znači sad još trebam nekako izvući 700 kuna za nove Addidaske. Trebala bih novi mobitel, ovaj je već 2 godine star. Koju sliku moram iduću staviti na Instagram? Koji efekt? Koji opis? Koja lokacija? Koji problem? Nemoj da te zaboli glava. Znaš li bar što se događa oko tebe? Znaš li koliko je djece poginulo na Bliskom istoku ovog ljeta, i tko zna koliko ljeta prije? O Francuskoj znaš sve, naravno, jer si (logično) stavila neku sliku s opisom #prayforfrance #prayfortheworld ili tako nešto. U redu. Jesi li stvarno molila ili brojila lajkove nakon što si objavila sliku?

Ne kažem da se moraš zarediti i moliti za cijeli svijet ili pasti u depresiju i plakati i biti nesretna zato što je toliko drugih ljudi nesretni. Ne znači da moraš zaboraviti na sve i gledati CNN cijeli dan i pratiti svaku nesreću na svijetu. Govorim ti, a i sebi samoj, da se malo osvijestiš i prestaneš dramatizirati oko problema koji su tako lako rješivi da zapravo nisu ni pravi problemi.

Sreća, ma koliko zvučalo otrcano i kliše istina je, nije u materijalnim stvarima. Materija je prolazna. Jer sreća nije isto što i ushićenje. Sreća je u svemu i svakom

mu tko ti podari osmijeh na lice, širi toplinu i ljubav, što te budi, pokreće. Sve bez čega STVARNO ne možeš, od čega se nikada ne bi mogla odvojiti.

Zamišljam te. Možda se malo mrštiš, možda sam te i naljutila ako misliš drugačije. To je normalno, a uostalom nije me briga. Možda ćeš većeras razmišljati o ovome što si upravo pročitala. Možda sam nešto u tebi pokrenula. Nešto dobro. Nadam se. Znam da ćeš i dalje brojati lajkove, ali neka ostane nešto. Neki smisao, ideal za kojeg ćeš se boriti i za kojeg ćeš živjeti. Osjeti pravu sreću.

Zoon politikon

Da nisam lijena i da mi nije teško ustati ranije možda bih prošetala Orebićem oko četiri ujutro tek da vidim tko to tako ogorčeno lijepi etikete po društvu. Vjerljivo se ne bi začudila ako bi naišla na ulice pune ljudi hodaju s ispruženim kažiprstima, označavaju, bojavaju, generaliziraju, diskriminiraju, mrze. Slobodno vrijeme troše blateći društvo u kojem i sami žive. Društvo bez solidarnosti. Društvo pod maskama. Društvo koje truli.

U sjeni kapetanske povijesti, kasta domorodaca i kasta doseljenika. Podjela nije vidljiva golin okom, možda tek mikroskopom. Ipak, njena veličina ne

umanjuje njeno postojanje. Ljudi se potvrđuju i pokušavaju naglasiti sebe okrivljujući druge, označavajući ih etiketama. Kažu: „U malom mjestu svatko svakoga zna.“ Ali koliko se zapravo pozajemo? Koliko smo spremni jedni drugima pomoći, pokušati shvatiti tuđe brige ili jednostavno razvedriti nekoga? Najlakše je sjesti pred računalom i kritizirati ovoga i onoga, predlagati ovo i ono, a zapravo činiti sve što nije to. Možda žele preporod? Ali trebaju početi tražiti druge načine da ga provedu. Lakše je lijepiti etikete. Kada protrljaš malo oči, zapitaš se koga uopće briga za kaste? Koga briga na kojoj ti je strani bio djed, otac, jesli li iz Bosne, Hercegovine ili Zagore? Koga briga koje si vjere, seksualne orientacije, rase, kakvu odjeću nosiš, u kojem redu sjediš u crkvi? Ako se takvim pitanjima zamaramo, je li uopće potrebno kititi se pričama o slobodi, razumijevanju, modernoj i tolerantnoj državi?

Očito netko pokušava smanjiti raznolikost jedne male zajednice, ali ako se iz ekosustava ukloni bilo koji element, sustav se polako urušava i ljudi se tada bude iz slijepog, praznog sna i shvaćaju koliko zapravo jedni o drugima ovise. Barem kao zajednica. Hoćemo li potonuti preplavljeni grubim, teškim riječima, hvatajući se za nekoliko dobrih djela koja smo možda napravili? Hoćemo li čvrsto stajati na temeljima smijeha, solidarnosti, poštivanja? Mislim da sami biramo.

Priča o magarcu, nazvanom po francuskom svećeniku, filozofu i fizičaru Jeanu Buridanu iz 14. stoljeća, govori o magarcu koji se gladan i žedan našao na jednakoj udaljenosti između dva stoga sijena pokraj kojih su stajale dvije posude s vodom. Magarac je bio toliko neodlučan između jednog i drugo stoga, da se nije uspio odlučiti, te je uginuo gladan i žedan, prema tako blizu vode i sijena.

Ispraćaj maturantica, generacija 2015./2016. školske godine

„NOĆ JE PRAVILNA“

Iako od oblaka i kiše nismo gledali zvijezde kako sjaje, u „Noći je pravilna“

Ispratili smo ih, poželjeli im sreću gdje god da se nađu, kada jednom za sobom zatvori

Maturantice generacije 2015.-2016. s odgajateljicama

Maturantice 1. odgojne skupine
s odgajateljicom Darijom Sladoević

Maturantice 2. odgojne skupine
s odgajateljicom Zrinkom Šarić Mužinić

Maturantice 3. odgojne skupine
s odgajateljicom
Ljiljanom Buljubašić

ke godine, svečano smo obilježili 12. svibnja 2016.

REKRASNA...“

Kristalnoj dvorani“ ŽĐD-a sjajili su osmijesi maturantica.
vore vrata domskih soba, a udžbenike ostave u nasljeđe nekim novim maturantima.

Maturantice 4. odgojne skupine s
odgajateljicama Š.Tranfić Unković,
J. Ćubić i V. Vladilo

Maturantice 5. odgojne skupine
s odgajateljicom Đurđicom Kamenjarin

Maturantica 6. odgojne skupine
s odgajateljicom
Majdom Barada

Kuda ide djetinjstvo?

DIJETE - jučer, danas, sutra

Tekst: Ivana Brnas
Fotografija: Barbara Cetinić

Dok imamo roditelje svi smo djeca, bez obzira na dob. Svako je dijete poželjelo da djetinjstvo potraje dulje. To je najljepše razdoblje, doba u kojem nema svađe, mržnje, ljubomore, škrtosti... Vrijeme nevinosti i neiskvarenosti, ispunjeno ljubavlju, toplinom i srećom. Centar života djeteta je obitelj. Prije su djeca provodila više vremena s obitelji. Više su se međusobno družili. I više su se igrali s prijateljima. Nije bilo toga što bih ih zaustavilo da provedu dan u kući, svaku priliku da izađu na ulicu ili igralište mudro bi iskoristili. Izmišljali su igre za koje im nije trebalo mnogo igračaka, vremena ni mudrovanja. Bili su složni, rado su dijelili jedni s drugima. Sklapala su se prijateljstva

koja se ne zaboravljuju, koja traju. Djeca su spremno pomagala uvijek i svakome, iako nisu bili u mogućnosti sve učiniti kako treba zbog svoje dobi.

Djeca danas sve manje vremena provode na otvorenome družeći se s vršnjacima. Jedan od načina njihove socijalizacije je vrtić. To je dobro, ali vrtić nije jedino mjesto gdje bi se trebali družiti, igrati, učiti... Tehnologija je napredovala i djeca se međusobno igraju *online*. Danas djeca nisu popularna ako ne koriste najnoviji mobitel ili ako ne igraju najnoviju igricu. To dovodi do napetosti među djecom, posebno zbog imovinskog stanja u obiteljima. Djeca čiji roditelji mogu priuštiti skupe *gadgets*¹ smatraju se posebnijima

Barbara Cetinić, Kuda ide djetinjstvo

od djece čiji roditelji nisu u stanju za takvo što. Posljedica takvog stava i ponašanja je gubitak prijateljstva. „Posebna“ djeca zanemaruju svoje društvene obveze zbog sve veće okupiranosti novim mobitelom ili isprobavanjem igrica.

Još uvjek ima djece koja se igraju na ulici i igralištu, ali sve ih je manje. Roditelji se pitaju zašto je tako i zašto se njihova djeca ne igraju kao što su se oni igrali kada su bili mali? Jedan od odgovora leži u činjenici da roditelji imaju sve manje vremena za igru s djecom, te im kao nadomjestak, nastoje udovoljiti i priuštiti sve što žele.

Pitam se: Hoćemo li uskoro čuti dječje glasove i igru na ulici? S obzirom na brzinu napretka tehnologije

je „dijete sutra“ možda neće znati kako treba izgledati pravo djetinjstvo.

Čini mi se da su „djeca jučer“ uživala u prijateljstvima, kreiranju igara, provođenju vremena na otvorenom. „Djeca danas“ sve manje vremena provode s vršnjacima, a „djeca sutra“ možda neće pronaći ni toliko vremena za igru. Sva dječja sloboda bit će usmjereni na razvitak tehnologije.

¹ Gadget – spravica, domišljati mali uređaj koji obavlja jednostavnu zadaću ili trivijalni uređaj koji djeluje korisno, ali je često suvišan i/ili nepotreban.

Trebaju li svijetu DON QUIJOTEI?

Don Quijote je prvi moderni roman svjetske književnosti kojega je napisao španjolski pripovjedač i dramatičar Miguel de Cervantes Saavedra u 17. stoljeću. Nakon niza burnih dogadaja u životu, našao se na rubu siromaštva. Želeći dodatno zaraditi, počeo je pisati komedije i romane, a slavnoga Don Quijotea napisao je u zatvoru, u kojemu se našao zbog dugova. Zahvaljujući njemu danas koristimo fraze *donkihotizam* i *borba s vjetrenjačama*, što objašnjavamo kao uzaludnu borbu u svakodnevnome životu.

Trebaju li svijetu Don Quijotei? Pitanje potiče na razmišljanje. Neki će reći da nam takvi zasigurno ne trebaju, pošto je Don Quijote govorio sa stajališta ljudstva i maštva, po svim onim romanima koje je pročitao. Istina je, ali što bi ovaj svijet bio bez ljudi koji ga žele popraviti? Što bi bilo da na svijetu imamo samo realiste koji iščekuju propast, koji su upoznati sa situacijom, a opet ne žele riješiti problem? Gdje bi se danas svijet nalazio da se baš ona crnkinja nije odbila ustati i ustupiti mjesto bijelu u autobusu? Gdje bismo bili da Martin Luther King nije održao slavni govor koji počinje riječima: „Sanjam“? Bi li crnci danas uopće bili slobodni? Gdje bi svijet bio da baš one žene nisu ustale ispred bijelih muškaraca koji su vjerovali da su superiorniji? Što bi bilo da nisu osnovale pokret sufražetkinja? Bi li žene uopće mogle glasati danas, u 2016. godini?

Možda su svi oni mislili da je ta borba uzaludna, da je to njihova borba s vjetrenjačama. Svejedno su se odlučili pokrenuti, i napraviti nešto da promijene svijet. Doista, Alfonso – Don Quijote, je bio sulud, ali i

on je imao san o razbijanju zla, iako ga je samo on viđao. Htio je obznaniti svijetu taj problem. Prije tisuću godina, žene sigurno nisu razmišljale tome da imaju pravo glasa, jer im se to činilo tako udaljeno, nerealno. No, postojale su žene koje su znale da je nepravda što samo bijeli muškarci mogu glasati, i odlučile su se zauzeti.

Možda ne vidimo sva zla, ali to ne znači da ona ne postoje. Činjenice da su žene u SAD-u plaćene 77 centi za isti posao za kojega bi bijeli muškarac dobio dolar, a crnkinje i latinoamerikanke oko 60 centi. To je zlo o kojemu ljudi ne razmišljaju previše, taj problem postoji, isto kao i ljudi koji se bore za to. Don Quijotei su ljudi itekako potrebni ovome svijetu, baš zbog svojih ideja, maštva i snova. Ljudi koji žele ispraviti nepravdu, zaštititi nemoćne, kazniti zle. Koliko god da je Sancho Panza bio mudar i govorio sa stajališta razuma, smatram da je on osoba kakva ne treba biti (naravno, ne govorim da ne treba biti razuman), jer je on materijalist koji želi samo zadovoljiti vlastite potrebe, on je primjer osobe koja bi rekla: „Što me briga za to, pa meni je skroz dobro!“ Postavlja se pitanje, treba li svijetu Sancho Panza? Narcisoidni materijalist koji ubija maštu?

Vjerujem da su svijetu itekako potrebni Don Quijotei, maštoviti, načitani, svestrani umjetnici s kreativnim idejama kako ispraviti nepravdu na svijetu. Smatram da nam trebaju „idealistički vitezovi“ jer su baš oni ti koji će promijeniti svijet.

Jasmina Tokalić

Odgoj bez slobode je odgoj degenerika

Svi koji su bar jednom prošli hodnicima Druge gimnazije, od profesora u *Martama* naučili su puno više od nastavnog gradiva. Svojim osebujnim karakterom, neukrašenim i ogoljenim riječima šalje snažnu, necenzuriranu poruku - istinu koja postaje vodilja kroz bajkovit život srednjoškolaca.

Zato, za sve one koji nemaju priliku slušati ga na nastavi, pročitajte zrnca Škifine mudrosti u intervjuu kojeg je vodila Antonija Grljušić.

Prof. B. Škifić s rekvizitom za nastup

Kako je evoluirao i je li uopće evoluirao moral učenika od početka vašeg profesorskog rada do danas?

Moral kao opća kategorija po meni ne postoji, mislim da je to zabluda, suluda izmišljotina da bi se ljudi poput stada držali u pokornosti, da bi se s njima manipuliralo, a mene osobno i posebno nervira i rastužuje manipulacija u bilo kojem vidu. Pitanje je zašto ljudi pristaju na tako besramno ponižavajući položaj. No i to je razumljivo, iako nije opravданo, jer u stazu zadanog morala užasno smrđi, ali je savršeno toplo i ugodno. Mislim da ne postoji određeni opći moral. Tako mi djeluje i budalaština od Deset zapovijedi. Jadno je ako ti netko treba pripisati desetak zapovijedi da bi se ti znao ponašati kao čovjek. Ako nekome treba reći da ne ubije, ukrade ili nešto slično, onda je zaista netko u toj prići totalni idiot. Svaki čovjek ima svoj moral i svoje poimanje moralnog. Tako je i s učenicima, svaki je učenik fenomen za sebe i svaki učenik u sebi nosi određene moralne zakonitosti, zakonitosti svoje duše po kojima se ravna pri svojim postupcima i izboru djelovanja. Na to utječe društvene okolnosti u kojima učenici žive, uče i stvaraju, a jasno je i retardiranim vrapcima da su ovovremenski odnosi u društvu pali na veoma niske grane i da svugdje oko nas vladaju banditi, korumpirani besramnici, bogataška kasta novih lopova i savršeno tupi, okrutni politički bezveznjaci, a sve se to vrti u krugu srednjovjekovnog budalizma. Učenicima u takvim okolnostima nije jednostavno graditi svoj individualni moral. Neki od njih padaju u bezdan takvih kretanja, prepisuju, lažu, falsificiraju i neobičnom brzinom se pretvaraju u beznačajne kukce, dok drugi, baš zbog takvih okolnosti, od sebe grade poštene i plemenite osobe.

Kako vi osnažujete i potičete učenike da misle svojom glavom?

To je vrlo jednostavan proces i samo oni koji žele nešto skriti i sami po sebi su figure bez lica i naličja, dogmatski budalaši, samo oni od svega toga stvaraju posebnu filozofiju. Treba stalno ponavljati i tražiti od učenika da postavljaju pitanja, i

nakon pitanja da ponovno postavljaju pitanja, sebi i drugima, da ne vjeruju u date istine, i da u sve sumnjuju. Jedino tako mogu doći do nekih spoznaja. Pritom učenicima treba pružiti mogućnost slobode jer bez takve akcije nema ni učenika koji misli svojom glavom. Odgoj bez slobode je sasvim sigurno odgoj degenerika. Odgoj tupog ponavljачa sumnjivih istina. Strašno je kada ulijevaju u učeničke glave gotove istine, kada umjesto njih misle oni koji su oko njih, i na taj način stvaraju od njih teške invalide. Nastavni program je konzervativan, trom, ne traži od učenika razmišljanje i kreativno vrludanje, i tu je, nažalost, učitelj ograničen. Ipak dobar učitelj, istinski čudotvorac među klupama, nađe put kako probuditi učenika pri razmišljanju. Neoprostiva je greška i nenadoknadiva šteta što su oni, koji ne žele učenike koji razmišljaju, uništili kulinarnu reformu i vjerujte mi, svi oni koji su činili sve da ta reforma propadne, neprijatelji su učenika, što znači neprijatelji hrvatskog naroda i hrvatske budućnosti. Uglavnom u to se umiješala politika i tko zna što još što nema veze sa školom, nešto posve strašno i besmisleno.

Tko su modeli identifikacije učenika, a tko bi trebali biti?

Cijela ova kompjutorizacija i stvaranje virtualne stvarnosti oko nas ima pozitivnih pomaka, ali i negativnih. Na svaku učenicu je odabratu po savjeti i zakonu svoje duše. I nije im lako, no svejedno ja svim svojim bićem navijam za njih i njihov pozitivni odabir. O tome im i svakodnevno govorim. Na tim suvremenim aparatima bliješte modeli potrošačkog bijednog društva gdje je važno imati, a ne biti. Model po toj zakonitosti nije nikako dobar uzor mladima. Primijetit ćete da se na TV ekranu, na društvenim mrežama, i tome slično, najčešće pojavljuju modeli koje normalan čovjek ne bi ni u zahod pustio. Pitajte bilo kojeg učenika, nije bitan spol, gdje igra Modrić, koliko zarađuju ovi i oni, kako izgledaju te polugole starlete ili koje već na koje naletiš čim otvorиш bilo što, pa političari, a jedna nam majka koje bedevije od ljudi, a oni su kao nekakvi modeli. Užas! Da umreš od srama što si uopće čovjek.

Kada pitaš učenike tko je vrhunski hrvatski znanstvenik, trenutno živi u Americi i cijeli svijet zna za njega, kada pitaš koji je slavni slavonski pjesnik prošle godine umro i je li se sjećaju njegove prekrasne pjesme o srebrnim mrežama njegovog djeđa, i koji je učenik prošle godine osvojio prvo mjesto na Hrvatskoj matematičkoj olimpijadi, oni samo slijedežu ramenima. Ne znaju to da mnogi sportaši, koji su njihovi modeli i kojima se dive, ne plaćaju u svojoj domovini porez što je beskrajna sramota jer iznad svega je poštenje čovjekovo, pa tek onda sve ostalo. Pošteni i dostojanstveni bi trebali biti model.

Zašto je lakše slijediti loš primjer?

Zanimljivo pitanje, tko će to znati zašto je baš tako. Meni je puno teže slijediti loš primjer, zapravo osjećam nepodnoshljivu mučninu u blizini takvih ljudi i sklanjam se što dalje jer kratak je život i nema ga smisla potrošiti u beznadu zlih, pokvarenih i bestidnih. Ako iznad svega cijeniš čovjeka, nikada nećeš krenuti putem tih primjera. No to je teži put, a učenici su danas bombardirani svakakvim nepotrebним obvezama i događanjima. Svi od njih traže da budu uspješni, da se bave ovim i onim, i onda njima nije lako, znam sto posto. I da zadovolje sve te gluparije od nadanja onih koji pomoću njih liječe svoje komplekse, krenu laksim putem do uspjeha ili bilo čega drugoga. I svi su zadovoljni, a to ništa ne vrijedi i sve je lažno. Osim društvenih ili obiteljskih okolnosti, ima učenika koji su sami po sebi loši pa zato i idu lošim putem, a učitelj je tu da ih pokuša spasiti i odvesti dobrim putanjama u život.

Koje osobine kod učenika cijenite?

Ono što se danas u vrijeme krutog srednjovjekovlja najmanje cjeni: poštenje, dobrota i istinoljubivost. Naime, to su davno jedni maturanti prepoznali pa su rekli da su oni Škifčisti i da vjeruju u škifčizam gdje vlada sveto trojstvo: istine, poštenja i plemenitosti. Cijenim i osjećaj za pravednost koji po sebi ima ugradenu i buntovnost protiv nepravde i licemjerstva. Govorim o osobinama, kao učitelj prilazim učeniku s poštovanjem i cijenim ga kao osobu iako učenik možda ne čini ono što bi trebalo cijeniti. Ali vjerujem u njega i njegovu preobrazbu. Jedino vjerom u njega učitelj može pomoći učeniku da dohvati u svojoj duši one osobine koje bi trebalo cijeniti i koje ga čine istinskim čovjekom. I primjerom jer ako učitelj nije dobar i pošten, uzalud mu je svako znanje i trud, pametnije bi mu bilo otici čuvati ovce, bio bi korisniji, a i nadisao bi se svježeg zraka.

Iskustvo s učenicima koje pamtite?

Nema stranica vaš list za nabrojiti iskustva s učenicima koje pamtim u svojoj dugogodišnjoj učiteljskoj praksi. Imena rijetko pamtim, ali lica pamtim. Kada ih sretнем, bez imalo pretjerivanja, obuzme me nevjerojatna radost i uvijek mi to uljepša dan kakav god on bio. Što se tiče iskustva, pamtim dobra i loša iskustva jednako. Bilo je tu trenutaka za ubiti se jer rad s učenicima je uvijek hod po konopu iznad provalije od jednog trenutka do drugog. Treba to premostiti. Tisuću puta sam se ispričao učenicima na lošim trenutcima u razredu za koje osjećam krivnju. Dobre trenutke čuvam u srcu, rijetko govorim o njima i one će sa mnom otici. Nekako mi se čini da bih ih izdao kada bih progovorio o tome. Općenito, to su trenutci kada učenici pokažu da me vole i cijene, tada sve to dobiva neki smisao. Iako je ta ljubav uzajamna, nema jednostrane ljubavi, to je, uglavnom, samo patnja. Ne znam, možda oni mene vole, no jedno je sigurno i to znam, volim ja njih u

svakom slučaju, kakvi god oni bili. Uostalom samo će ljubav spasiti ovaj svijet, pa tako i učenike.

Što vas opušta? Kako provodite slobodno vrijeme?

Kada imаш obitelj, uz to još i psa, i pritom zahtjevni posao koji ne završava odlaskom iz škole jer učitelj sve nosi sa sobom, malo ima slobodnog vremena. Ono nastaje negdje iza jedanaest u noći i traje do kasnih noćnih sati. Tada ostajem sam sa sobom i svojim likovima koji žive u meni. Ponekad ih i zapišem. Pisanje je moja vječna strast koja živi u meni i svakim danom je sve gladnija pa osjećam da bi me mogla jednog dana i pojesti. Ponekad sam i čitao, danas baš i nemam vremena, ali uspijevam pročitati nešto iz suvremene književnosti što me zanima. Najslobodniji sam ljeti, iako mi je zima najljepše godišnje doba jer rano pada noć i mogu se posvetiti sebi i svojim snovima. Ljeti odlazim na otok svog rođenja i cijelo vrijeme provodim na moru. Tamo sam najsretniji i najslobodniji jer u duši sam ribar pa mi to u potpunosti odgovara.

Tema najnovijeg Poleta je mozak. Koji je veliki um kroz povijest vama posebno drag? Zašto?

Zanimljiva tema, nadajmo se da će Vam iduće godine biti tema srce. Ne patim od velikih umova niti me posebno zanimaju. Svjestan sam da uživam danas plodove njihovog uma i na tome im hvala. Toliko od mene. Najljepši um kojega posebno volim je um Isusa Krista. U njemu se spojilo savršenstvo dobrote i savršenstvo mudrosti, i zato je on čudesna pojava svjetske povijesti i ja mu se divim. On je onaj kojega bih rado sreo i s njim sjeo negdje popričati. S njim i Dostojevskim. Idiot mi je najdraži roman, to je nekakva moja Biblija. U tom romanu stvorio je savršeno dobar lik kneza Miškina. U pismu svojom nećakinji piše da želi stvoriti savršenstvo od čovjeka spajajući dva savršeno dobra i plemenita lika, Isusa i Don Quijota. Prema tome posebno su mi dragi Isus i Dostojevski, te knjižki likovi knez Miškin i Don Quijote.

Vaša ocjena Poleta i preporuke za daljnji rad?

Čim sam video naslov vašeg lista, odmah sam se prisjetio svojih mladih studentskih dana i kulturnog zagrebačkog lista za mlade, Poleta. Odličan naziv, trebaju mlađi letjeti u svakom slučaju, iznad svakodnevne i prizemne bljuvotine od nekreativnog životarenja. Veliki je uspjeh što vi stvarate list jer živate u posebnim uvjetima življena. Naime, živjeti u domu je teško jer ste u godinama kada odrastate i kada vam je iznad svega potrebna toplina roditeljskog doma, a vi ste ga silom prilika morali napustiti. No nasuprot tome, vi ste u isto vrijeme u velikoj pozitivnoj prednosti prema vršnjacima i na tome vam svaka čast. Rano postajete samostalni, rano shvaćate kako se brinuti o sebi i svom životu. Iako baš ništa ne može zamijeniti roditeljski dom, nadam se da vam djelatnici doma svesrdno pomažu u svemu tome. Iako nisam čovjek od brojeva, iskreno rečeno, list je zanimljiv, jasno i slikovito prikazuje život u domu što je i najvažnije za sam list. Po meni, da sam ja u uredničkom timu, više bih radova posvetio dokumentarnom prikazu domskog života iz dana u dan, kao i portretima onih koji žive u domu, te kao ljubitelj pisane riječi, više pažnje bih posvetio kreativnim spisateljskim radovima, ali to je samo moje mišljenje. List je jako dobar, želim vam i dalje dobar i kreativan rad, svima lijep i ugodan boravak u domu, sretan i uspješan život, s posebnom željom, budite dobri ljudi i lafovi u srcu, onako šimićevski: „... budite veliki ispod zvijezda!“

Na putovanjima otkrivamo nove destinacije, upoznajemo drugačiju kulturu i običaje, potpunije spoznajemo svijet oko sebe, razvijamo međukulturalnu toleranciju.

Ne propuštajte priliku za putovanje, svijet vam je na dlanu i samo čeka da ga otkrijete.

Svijet na dlanu

LONDON CALLING

Stih *I'm in love with the ice-blue, gray skies of England...* mi ne izlazi iz glave dok ulazim u avion koji se nalazi u Zračnoj luci Split, spremam da krene za London.

17. lipnja je, dva sata popodne. Pola je mog razreda tu, a druga je polovica otišla rano ujutro. Na nekima se vidi napetost jer im je ovo prva vožnja avionom, i ja sam možda jedna od njih, ali tu je napetost ubrzo ugasio osmijeh od uha do uha i pogled pun znatitelje što nas čeka u tom velikom kišnom gradu. Dočekani ogromnim pljuskom, stigli smo u zračnu luku *Gatwick* pokraj Londona, pokupili prtljagu i uskočili u autobus do hostela. Razgovarajući s ravnateljem turističke agencije koja nas je vodila, saznali smo mnoge zabavne stvarčice o Engleskoj. Kada smo napokon došli u mali, moderni hostel, ostavili smo torbe i pravac večera na *Leicester square* gdje smo kasnije uživali u *shoppingu*. Očaranost, zaljubljenost, šokiranost – samo su neke od emocija kroz koje sam prolazila. Navečer, naravno, nismo spavali. Pa u Londonu smo! 'Ko spava navečer u Londonu?! Sutra ujutro punom snagom i voljom krenuli smo obilaziti muzeje, neki su bili zabavni, neki malo manje. Tog popodneva otišli smo i na *Portobello Road* koji mi je, iako predivan, ostao u manje dragom sjećanju zbog ljutog umaka kojega sam slučajno stavila u tortilju s falafelom. Oops! U *St Paul's Cathedral* smo slušali crkvene zborove, neki su možda i zaspali. Nedjelja 19. lipnja bila je rezervirana za jednoga i jedinog *William Shakespearea*. Posjetili smo njegov rodni grad Stratford na rijeci Avon, muzej, obišli njegovu kuću,

I'm in love with the ice-blue, grey skies of England... I verse would not leave my mind as I was boarding the plane for London at the Split Airport.

It was the 17th of July, 2 o'clock in the afternoon. Half of my classmates were there, whereas the other half left early morning. Some of them were showing signs of anxiety since this was their first flight ever, perhaps I was one of them as well, but a beaming smile and a sense of curiosity for what was waiting ahead in that big, rainy city, soon took over the feeling of anxiety. Greeted by a heavy shower we landed at *Gatwick Airport*, collected our luggage and hopped onto a bus which took us to the hostel. We came to know numerous fun facts about England in a conversation with the Managing Director of the travel agency we travelled with. Upon reaching our cosy, yet contemporary hostel we checked-in and immediately went out to dine on *Leicester square*, afterwards we went on a shopping spree. Amazement, infatuation, bewilderment – are only some of the feelings I was experiencing. Of course we did not sleep that night. Come on, we are in *London*! Is there a single person that can fall asleep in *London*?! The next morning, feeling hyped up, we went on to visit museums of which some were entertaining, and some were dull. That same afternoon we visited the *Portobello Road* which, even though beautiful, brings back bad memories because of the hot sauce I accidentally added to my falafel wrap. Oops! We also attended the church choirs' performance at *St Paul's Cathedral*, however some of us may have even

vidjeli gdje se rodio, doslovno i krevet na kojem se rodio, kuću njegove drage Sve! Usput popili kavu u *Starbucksa* i prošetali se po dućanima u Stratfordu. Po povratku u London, večerali smo *pizzu* u *Dickens Inn-u* i prošetali do hostela. Sljedećih dana ispunili su se neki životni snovi učenika/učenica vidjevši ili proživjevši pune čari *Oxford Streeta* i njegovih dućana, pa 221B *Baker Street* i *London Eye*! Valja napomenuti da smo pogledali i očaravajući mjuzikl *Phantom of the opera* u (ni manje ni više!) *Her Majesty's Theatre* i prošetali se kroz *Tower of London* gdje smo puno naučili. (npr. da pokraj toga imate jedan *Starbucks*).

Teška srca sam otisla iz Londona. Kada god pokušam pretvoriti emocije i doživljaje koje osjećam prema njemu u smislene riječi, nađem se kako beznadno gledam u ekran laptopa zaustavljenim mozgom. Kada pomislim na London, ne mogu se sjetiti pravih riječi. Sjetim se događaja provedenih s meni milim ljudima, sjetim se smijeha, kiše, sendviča od 50 kuna, zelenih svjetla na pješačkom koja su trajala 10 sekundi, izgubljenih/nevaljalih karata podzemne. Berninger pjeva "You must be somewhere in London, you must be loving your life in the rain", a ja se nadam da će taj stih bar još jednom proživjeti.

Jasmina Tokalić

snoozed throughout it. Sunday, the 19th of July, was devoted to one and only *William Shakespeare*. We visited his birthplace, the town of *Stratford upon Avon*, a museum, toured his house and the house of his sweetheart... We got to see everything related to him! During our free time we stopped by *Starbucks* and roamed around *Stratford* stores. Once we returned to *London*, we went for a *pizza* at *Dickens Inn* and walked back to the hostel. Some of the lifelong dreams of students came true in the following days as they came to discover the magical world of *Oxford Street* and its boutiques, 221B *Baker Street* and *London Eye*! I shall add that we also got to see the fascinating *Phantom of the Opera* musical at, believe it or not, *Her Majesty's Theatre*. We also walked around the *Tower of London* where we learned a lot, for instance, we found out that there is another *Starbucks* there.

Leaving *London* was heart-breaking. Whenever I try to transfer my emotions and experiences related to that city into words I find myself staring blankly at my laptop. Whenever I think of *London* I struggle to find the right words. I think of all the things I went through with people dear to my heart, I think of the laughter, the rain, the overly expensive sandwiches, 10 second lasting green lights on a crosswalk and the lost or used Underground tickets. And, as Berninger sings, *You must be somewhere in London, you must be loving your life in the rain*, and I hope I will experience that verse at least once more.

Bologna, Ferrara, Padova 2016

Rundek mi šapuće o šalu od svile dok je na zapadu sunce progutao rani ljetni sumrak; paleta ružičaste, ljubičaste i tamnoplave. Rađaju se zvijezde i mjesec lebdi u tami, a moja glava klone i polako se topim u snu. Jutro se napokon rađa negdje na sjeveru Italije, budi nas šleperski smrad odmorišta i jeftina kava. Opet na cesti, kroz prozor promatram crnu pticu gdje zaranja u beskrajno polje žita, a negdje u daljini, iza starih poljskih kuća i malih tamnozelenih šuma ocrtavaju se krovovi *Bologne*, našeg prvog odredišta. Šećemo ulicama, pored nas jure ljudi na biciklima i mala opskrbna vozila puna voća, povrća i cvijeća. Obilazimo bezbroj starih crkava, divimo se bogatoj knjižnici najstarijeg sveučilišta u Europi i osjećamo kao mravi ispred tornjeva: *Torre degli Asinelli* i *Torre della Garisenda*. Bježimo od sunca ispod kolonada kojih u cijelom gradu ima oko 40 km. Vodič govori i govori; ne mogu sve pratiti promatrajući oslikane zidine i arkade. Iz Bologne dolaze doslovno svi: od pape Grgura XIII. koji je uveo Gregorijanski kalendar, do *Scipionea del Ferra*, matematičara koji je prvi riješio kubnu jednadžbu. Nekoliko nas je u slobodno vrijeme odlučilo lutati ulicama, krenuti u potragu za mjestima na koja vas vodiči neće odvesti. Zastali smo nekoliko puta da poslušamo ulične svirače, odmarali se kraj fontane pod ogromnim zelenim krošnjama gradskog parka u kojem su spavali beskućnici, a grupa mladih bučno i veselo razgovarala i pjevala. Na lokalnoj tržnici smo se cjenkali s prodavačima snizivši prijenosni punjač za dva eura, ionako je bio sumnjive kvalitete. Na kraju, skoro smo se izgubili u nekoj uličici. Dok smo uživali u kavi na mjestu za koje je vodič rekao da je skupo (yolo), prišla nam je prosjakinja lica prekrivena bijelom bojom i, bar mi tako mislimo, bacila kletvu na nas nakon što smo joj pružili kovanicu od pet kuna. Usput, kasnije smo se na misi riješili te klette (nadamo se). Napustili smo *Bolognu*, njene ulične svirače i prodavače, prosjake i neumorne bicikliste i ubrzo stigli u *Ferraru*. U gradu na rijeci Po impresionirale su nas klasične talijanske kuće obojenih fasada, dvorac obitelji *d'Este* na malom jezeru i ogromna ka-

tedrala svetoga Jurja, ali možda najviše od svega CD/LP trgovina sa svim mogućim pločama. Izašla sam bez pola srca, ali i bez ploče. Vodič je najavio da će posjet Ferrari biti kratak pa smo se zavalili u klupicu i promatrali prolaznike, čekajući da se vrati ostatak ekipa. Konačno, iscrpljeni i nenaslavani krećemo prema hotelu. Prolazeći kroz mala nizinska sela, pogadamo hoćemo li odsjeti u nekoj od onih starih kuća sa cvijećem prekrivenim zidovima, ali ja ubrzo gubim osjećaj za vrijeme razmišljajući o kupnji jedne dok nisam shvatila da smo se već parkirali ispred hotela. Mislim da je dovoljno reći da smo te noći, ili tog jutra, zaspali kada je nebo već bilo pomalo ljubičasto i čule su se ptice. Kada čuješ ptice znaš da je gotovo s dugim snom. Nas petero zbijeno na tri spojena kreveta. Alarm je potresao sobu u 07:30, a činilo se da smo zaspali prije deset minuta. Jutro je bilo oblačno, padala je lagana kiša, što mi je dobro došlo nakon traženja klimatiziranog prostora u *Bologni* (upali smo u Apple-ov dučan i bezveze petnaest minuta švrljali po laptopima). Nakon kratke mise u crkvi sv. Leopolda Mandića gladni smo se uputili u potragu za pekarom. Prešavši ulicu dugu bar jedan kilometar zapitali smo se kako Talijani preživljavaju, pošto se u Hrvatskoj navikneš na sistem pekara - kafić - klacionica. Ubrzo smo u pratinji vodiča nastavili razgledavanje Padove i putem do crkve sv. Antuna ugledali kebab restoran. Nije nam bilo teško zapamtiti gdje se nalazi; bila je to jedina stvar koja nas je držala budnima dok nismo posjetili sva predviđena mesta. Konačno slobodno vrijeme! Požurili smo do prve prave oaze u Padovi. Uživajući u ljutom kebabu, sprijateljili smo se s konobarima i odmorili dušu. Nisu još shvatili da smo iz Hrvatske, a Turska je baš prije dva dana izgubila na utakmici. Ipak su pristali na „bratsku“ fotografiju :) Sve je to završio jednim pogledom na sat. Ulice Padove ostale su za nama poprskane laganom kišom. Pozdrav Italiji. Predali smo se umoru u autobusu. Kiša je padala sve jače i jače, a vjetar je češljao drveće.

Antonija Grlišić

R undek mi sta sussurrando dello scialle di seta mentre a ovest il sole viene inghiottito dal primo tramonto estivo - una tavolozza di colori: rosa, viola e blu scuro. Mentre il pittore celeste le aggiunge nero nascono le stelle e la luna galeggia nel buio. La mia testa si piega e lentamente mi sciolgo nel sogno. Da qualche parte nel nord d'Italia finalmente nasce la mattina. Siamo svegliati dal puzzo dei camion e dal caffè a buon prezzo in un'aerea di sosta. Di nuovo sulla strada, guardo dalla finestra come un uccello nero immerge in un immenso campo di grano dorato e in lontananza, dietro le vecchie case di campo e i piccoli boschi verde scuro, si delineano i tetti di Bologna, la nostra prima destinazione. Passeggiamo per le strade e accanto a noi passano i ciclisti e i furgoncini pieni di frutta, verdura e fiori. Visitiamo le innumerevoli vecchie chiese, ammiriamo la ricca biblioteca dell'università più antica d'Europa e ci sentiamo piccoli come le formiche davanti alle due grandi torri: Torre degli Asinelli e Torre della Garisenda. Fuggiamo dal sole sotto i portici che tutti insieme misurano quasi 40 chilometri. La guida turistica non smette di parlare e io non posso seguirla guardando le mura dipinte e le arcate. Da Bologna provengono quasi tutti: dal Papa Gregorio XIII, che ha introdotto il calendario gregoriano a Scipione del Ferro, il primo matematico che ha risolto l'equazione cubica. Alcuni di noi hanno deciso di vagare per le strade della città, andare alla ricerca dei posti dove le guide non vi portano. Ci siamo fermati qualche volta per sentire i musicisti di strada, ci siamo riposati vicino a una fontana sotto le enormi cime degli alberi in un giardino pubblico dove dormivano i senzatetto e un gruppo di giovani parlava rumoroso e allegramente. Al mercato locale abbiamo marcanteggiato con i venditori abbassando di due euro il prezzo di un caricabatterie portatile di dubbia qualità. Alla fine ci siamo quasi persi in una piccola strada. Mentre godevamo il caffè in un posto costoso (si vive una volta sola), ci si è avvicinata una mendicante con la faccia coperta di bianco e dopo che le avevamo dato una moneta di cinque kuna, ha lanciato una maledizione su di noi (almeno noi ci crediamo). A proposito, poi alla messa ci siamo liberati dalla maledizione (speriamo).

Abbiamo lasciato Bologna, i suoi musicisti di strada, venditori, mendicanti e i ciclisti instancabili e siamo arrivati a Ferrara. In quella città attraversata dal fiume Po siamo stati impressionati dalle classiche case italiane con le facciate colorate, dal castello della famiglia d'Este situato su un piccolo lago e dalla colossale

cattedrale di San Giorgio, ma forse più di tutto siamo stati colpiti dal negozio di CD/LP con tutti i dischi possibili. Ne sono uscita senza un disco, ma anche senza una metà di cuore. La guida ci ha annunciato che la visita a Ferrara sarebbe stata breve e noi ci siamo seduti sulle panchine e guardavamo i passanti aspettando il resto della squadra.

Finalmente stanchi e sonnolenti ci avviamo verso l'albergo. Passando per i piccoli villaggi nella pianura, proviamo a indovinare se alloggeremo in una di quelle vecchie case con le facciate coperte di fiori. Presto ho perso il senso del tempo riflettendo sull'acquisto di una casa finché non ho capito di essere già davanti all'albergo. Basta dire che quella notte o meglio dire quella mattina ci siamo addormentati quando il cielo era già un po' viola e si sentivano gli uccelli. Quando senti gli uccelli, sai che non si dorme più molto. Noi cinque stipati su tre letti collegati; la sveglia ha scosso la camera alle 7:30 e a noi sembrava come se ci fossimo addormentati dieci minuti fa. La mattina era nuvolosa, piovigginava e questo mi ha fatto bene, specialmente dopo la ricerca di uno spazio con aria condizionata a Bologna. (Siamo entrati in un Apple Store e abbiamo gironzolato per 15 minuti facendo finta di guardare i laptop). Dopo la breve messa nella chiesa di San Leopoldo, affamati ci siamo recati alla ricerca di un panificio. Dopo aver camminato almeno un chilometro non l'abbiamo trovato. Ci siamo chiesti come sopravvivono gli italiani, perché noi in Croazia siamo abituati al sistema: panificio - caffè - scommessa sportiva. Abbiamo proseguito la nostra visita di Padova accompagnati dalla guida. Camminando verso la chiesa di San Antonio abbiamo notato un ristorante di cucina kebab. Non era difficile ricordare la sua posizione, perché era l'unica cosa che ci teneva svegli finché non abbiamo visitato tutti i posti previsti. Finalmente il tempo libero! Ci siamo affrettati fino alla prima vera oasi di Padova. Godendo il kebab piccante abbiamo riposato l'anima e fatto l'amicizia con i camerieri. Dapprima non hanno capito che siamo croati e proprio due giorni fa la Turchia ha perso contro la nostra nazionale di calcio. Eppure hanno accettato di fare una foto „fraterna“ con noi. J Tutto quello è finito con un'occhiata all'orologio. Abbiamo lasciato dietro di noi le strade di Padova spruzzate dalla pioggiera. Saluti all'Italia. In autobus ci siamo abbandonati alla stanchezza. La pioggia cadeva sempre più forte, il vento pettinava gli alberi e il pittore celeste lavava i suoi pennelli.

DANSKA z e m l j a s r e t n i h l j u d i

Na zagrebačkom Plesu uzbudjenje je na vrhuncu. Gužva, buka, sve utječe na ritam moga srca. Napokon! Počelo se događati. Vrijeme je za ukrcaj. Moj prvi let avionom. Priča o sigurnosnom pregledu i prolazu kroz detektor metala stvara mi nervozu. Znam da će sve biti u redu, ali nije mi svejedno. Meni se, kao i većini, oglasio alarm. Razlog je nakit zbog kojeg su me potpuno pretresli. Osjećala sam se kao kriminalac, raširenih ruku i nogu, izuvenih cipela, dok su me pregledavali ručnim skenerom. Napokon je prošlo, i udobno sam se smjestila u veliki norveški zrakoplov. Uz prodoran zvuk turbina, uzdizali smo se u visinu, sve dok se na 15000 metara nismo uspravili. Tada su počele turbulencije. U prvi mah mi se činilo da ćemo se srušiti, no ubrzo je postalo zabavno. Kroz prozor su se nazirali tek obrisi oblaka sve dok u daljini nismo ugledali svjetla zračne luke Kopenhagena.

Prva zapažanja

Po izlasku iz aviona zasljepilo me bogatstvo i uranost. Zaključila sam da Dancima nije teško potrošiti za luksuz i udobnost. I nešto meni sasvim neobično: ljeti mrak traje samo četiri sata, od jedanaest navečer do tri ujutro. Iza tri vidi se kao da je podne i slobodno se možeći u šetnju. Ne pretjerujem kada kažem da je u Danskoj najveće brdo veličine glavice kupusa. Sve je ravno, i masovno se voze bicikli. Više ih je nego

automobila. Hrana je jeftinija nego kod nas, ali su na primjer, stanovi skuplji.

Ljudi

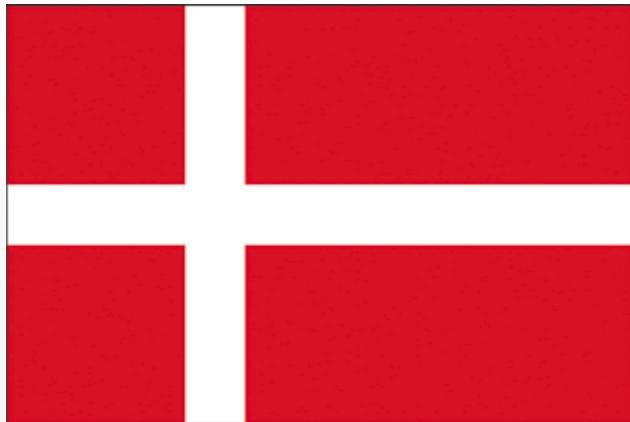
Ugodno su me iznenadile starije osobe. U Danskoj su bake na biciklima, djedovi trče, pa čak i oni u devedesetim godinama. Vidjela sam baku s ljubičastim dredloksima, kako uživa u dimu marihuane. Svi govore engleski. Nije mi trebalo dugo da shvatim kako gledaju na svijet. Važna im je karizma i osobnost. Sušretala sam ljude koji su se razlikovali od većine po načinu odijevanja, frizuri ili nakitu, ali za njima se nitko ne okreće. Danci nemaju predrasuda. Suprotno pričama da su hladni, spremni su pomoći i svi su im ljudi jednaki.

Arhitektura

U šetnji gradom vidjela sam prekrasne građevine. Zgrade su građene po istom kalupu, a opet je svaka posebna. Kuće su zbijene jedna uz drugu s nebrojeno prozora sa svih strana. Prozori su reljefno ukrašeni, krovovi nakošeni prema naprijed. Česti su krovovi u zelenoj, plavoj ili sivoj boji. Fasade su raznobojne, pa onako zbijene, šarene kuće stvaraju predivnu sliku. Građevine u kojima se odvija politički život ističu se velikim raskošnim kupolama, najčešće u obliku piramide ili kugle sa zvonicima na vrhu i pozlaćenim detaljima. Ukrasene su kipovima i reljefima s prikazima životinja i ljudi. Kraljevska palača ukrašena je polukružnim prozorima, balkonima uzdignutim na okrugle stupove, s upečatljivim reljefom na krovu. Kopenhagen je bogat crkvama. Posebno je zanimljiva bila crkva polukružnog oblika koja s prednje strane izgleda kao grčki hram s korintskim stupovima, stupovi drže trokutasti vrh iznad kojeg se uzdiže raskošna kupola. Kupolu krasiti još stupova, a sve zatvara zeleni krov sa zlatnim ukrasima. Danska je arhitektura samo na prvi pogled jednostavna, pažljivom promatraču ne promiču raskošni detalji.

Gastronomija

Moj prvi doručak bio je jogurt od vanilije s čajnim keksima, u kombinaciji s borovnicama. Slasno i ukušno, postao je moj svakodnevni doručak. Probala sam kinesku kuhinju. Okus je ispunio moja očekivanja: tjestenina s prženim lukom, malim pitama od povrća i pohanim račićima. Zanimljiv ručak probala sam u burger baru: hamburger s pomfritom i umacima od majoneze i rajčice. Zvuči obično, no zanimljivost je u tome da šef restorana sam priprema lepinju od crnog brašna sa sezalom, pljeskavicu, sir i neku neobičnu vrstu salate. Pomfrit je duže pržen od uobičajenog i tamnozlaćane boje. Danci vole eksperimentirati s hranom i pripremati je na neobične načine.

Dannebrog - najstarija zastava na svijetu

U 13. stoljeću, kaže legenda, za vrijeme bitke između Danaca i Estonaca s neba je pala crvena zastava s bijelim križem i pomogla Dancima da pobjede. Ta zastava, koju Danci zovu Dannebrog, najstarija je državna zastava još uvijek u upotrebi.

Zanimljivosti

Kopenhagen je grad kulture i umjetnosti. Ponosni su na svoju povijest i baštinu što se osjeća na svakom koraku. Danska je poznata po liku Male sirene. Kip se nalazi u luci Kopenhagena. Oko nje je uvijek mnoštvo ljudi. Maloj sirenici sam se najviše veselila i jedva sam dočekala da je vidim. Snimila sam mnogo fotografija, ali nekako mi se čini da ih je pre malo. Oduševila me je. Ona je simbol mog djetinjstva, lik kojega je stvorio moj obožavani Andersen. Rastužilo me ono što sam vidjela oko nje: Mala sirena na kamen uzdignuta zbog plime, u moru oko nje pliva sмеće. To nisam očekivala. Želim vjerovati da inače nije tako i da je to morska struja iznenada donijela. Posjetila sam Andersenovu kuću. Nalazi se na jednom od najljepših mjeseta, okružena šarenim, zbijenim kućicama, u malom kanalu. Modroplave boje, a na njoj velikim slovima kiše *Havfruen*, što na danskom znači sirena. S najvećeg prozora u sredini visi zlatni kip sirene. Obišla sam i njegov grob. Groblje je lijepo, nadgrobni spomenici su stari, neki čak i više stoljeća, obrasli bršljanom, neki pomalo nakriviljeni kao iz filma, mnogi vrlo kreativni: nadgrobni spomenik u obliku čovječuljka, jedan izrezbaren u obliku stabla, a drugi u obliku knjige. Andersenov grob smješten je između dva grma guste živice. Jednostavna visoka nadgrobna ploča na kojoj, osim imena i godina piše: „Ta duša koju je Bog stvorio u svojoj slici je neuvredljiva i ne može se izgubiti. Naš život na zemlji je klica vječnosti. Naše tijelo umire, ali duša ne može.“

Zanimljivost Kopenhagena je turistička atrakcija *Christiania*, hipiselo iz 70-ih godina prošlog stoljeća.

Smješteno usred grada, s jezerom i malim kućicama oko njega. Mjesto gdje je dozvoljena kupoprodaja i konzumiranje lakih droga. Iznenadila me urednost. Zamišljala sam ga kao prljavo mjesto na kojem se skupljaju propalice, a zapravo je vrlo lijepo. Umjetnički uređeno, kuće su kreativno oslikane, od sмеća su napravili zanimljive skulpture, puno je zelenila. Iako su lake droge legalne, danska vlada često pokušava zatvoriti to mjesto. Prilikom mog posjeta bila je racija. Policijski su uvodili red, ulica u kojoj se obavlja prodaja bila je zatvorena. Sa stražnje strane policijski u civilu su vodili prodavače i za njima vukli vreće marihuane. No, ljudi već navikli na policiju, pružaju otpor, tako da ne vjerujem da će to mjesto ikada zatvoriti. U samoj ulici gdje se obavlja prodaja zabranjeno je fotografiranje, prodavači imaju marame ili maske preko lica tako da ih je nemoguće prepoznati. Na dnu ulice je kafić. Zadivio me krajolik uz jezero, odvojen od svega. Taj dio izgleda kao pravo hipi-naselje. Lijepe male vesele kućice, priroda, mir, sve je stvaralo atmosferu koja se pamti. Ljudi koji tamo imaju vikendice dolaze razbistriti glavu i bezbrižno uživati u dobrom društvu.

Danska mi je ostala u prekrasnom sjećanju, sve što sam vidjela i na što sam naišla inspiriralo me je za nove, još neviđene stvari koje ћu tek napraviti. U Kopenhagen ћu se sigurno vratiti u nekom novom izdanju. Mala sireno, opet ћu doći!

Iva Krilić

DANSKI ZA POČETNIKE

- hvala – tak**
- izvoli – udvalgte**
- molim – værsgod**
- nema problema – slet ikke**
- dobar dan – god eftermiddag**
- ugodan dan! – ha' en god dag!**
- bok – hej, hejsa**
- oprostite – undskyld mig**
- ručak – frokost**
- voda – vand**
- kruh – brød**
- jabuka – æble**
- mlijeko – mælk**
- čokolada – chokolade**
- sve ok – det er ok**
- volim te – Jeg elsker dig**
- škola – skole**
- knjiga – bog**
- igra – spil**
- žena – kvinde**
- muškarac – mand**
- dječak – dreng**
- djevojcica – pige**

Iva Krilić, Zamislj

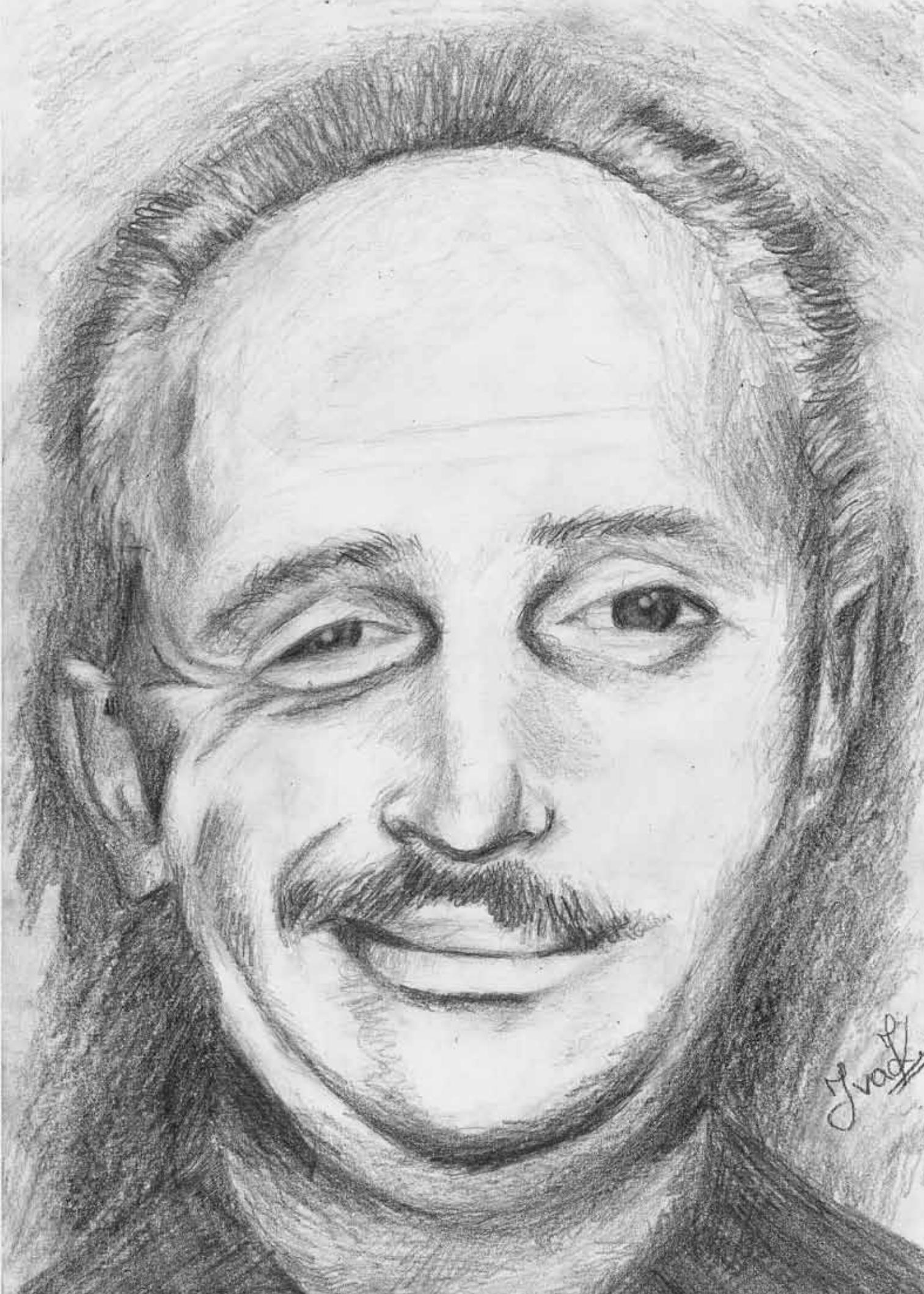
„SVE IMA SVOJU LJEPOTU, ALI SVAKO TO NEVIDI.“ - KONFUCIJE

Iva Krilić ostavlja trag šarenih boja i emotivnog sanjara. Aktivna je u mnogim domskim programima: dramska, novinarska, kreativna, Kviskoteka, Masterchef, marljiva urednica Poleta. Širokih interesa, upronjena u šareni i iskreni svijet bajki, uvijek vidi sunčanu stranu. Za Polet, riječju i slikom, portretira umjetnika. Ove godine posebno ju je inspirirao njemački slikar i fotograf, jedan od pionira ekspresivne apstrakcije,

Alfred Otto Wolfgang Schulze (Berlin 1913.- Pariz, 1951.)

Za ovoga čovjeka sam čula tek prošle godine. Bio je sasvim običan dan u školi kada smo imali predmet Teorija oblikovanja. Profesorica je predavala o umjetnicima dvadesetog stoljeća. Trebali smo, po uzoru na jednog od njih, napraviti svoj rad. Svi umjetnici slikali su apstrakcije. Razmišljajući kojeg od njih odabrati, na prezentaciji se pojavilo nekoliko prekrasnih slika ispod kojih piše Otto Wolfgang. Ljepšu apstrakciju nikada nisam vidjela. Otto Wolfgang je slikar, poznat po neobičnom načinu slikanja, specifičan je po mrljama (*taches*). No, nisu to samo mrlje na platnu koje bi svatko mogao naslikati. Unutar mrlja nalazi se još apstraktnih šara izvučenih iz najdubljeg dijela mašte. Svakim novim pogledom u slici se može vidjeti nešto drugo. Osim mrlja prevladavaju i crte nastale potezanjem drške kista, što sveukupnoj cjelini daju mistič-

nost dok je gledate. Kada promatram njegova djela osjećam kako me vuku u neki fantastični svijet, gdje slike postaju žive i trenutak naslikan na platnu postaje stvaran. Nitko, osim umjetnika, ne može znati što je razmišljao dok je slikao, ali svatko se može naći u bilo kojem djeliču mrlje, crte, ili šare koju je ostavio potez njegova kista. Samo jedan pogled na njegovo djelo može podsjetiti na zaboravljene snove, na unutarnje osjećaje koji su se neprimjetno skrili u dubini uma. Ova djela razbuduju uspavanu maštu, ostavljaju za sobom eksploziju nadahnuća. Stvaraju toliku dinamiku i živost da vidim kako se motivi na njima neprestano kreću. Toliko toga sam u glavi doživjela promatrajući Wolsove slike koje su mi dale inspiraciju za moj samostalni rad, koji je poslije pohvaljen. Promijenio mi je pogled na svijet i mišljenje o sebi. Nisu to samo slike, to su najdublji dijelovi ljudskoguma i duše. Zahvaljujući tom jednom školskom satu dobila sam još jednog od najdražih umjetnika.

Brit Floyd

GLAZBA – HRANA ZA MOZAK, MISLI I OSJEĆAJE

Bruna, Ivana i ja napokon zauzimamo sjedala 1,2 i 3 u sedamnaestom redu tribine A. U meni sve nekako gori, jedva čekam da se *Brit Floyd* pojavi na pozornici, najveći svjetski *tribute band* legendarnog *Pink Floyd*a. Tribine i parter puni se publikom koja se jedva čeka vratiti u dane kada su te hitove slušali na vinilskim pločama, i sanjali o danu kada će ih uživo. Autore glazbe koja se poigrava mislima, osjećajima, tijelom, glazbe koja nosi na putovanje izvan vremena i prostora. Svetla se gase, ne vjerujemo da kasne tek dvije minute, kao da su znali da više ne možemo čekati. Počinje. Snaga glazbe struji mojim tijelom u sekundi. Nas tri se gledamo u šoku i bespomoćno vrtimo glavom. Osjećaj je neopisiv, kao da sam do maksimuma pojačala originalne pjesme - zvuk je potpuno isti. Briti razvaljuju pjesme s albuma *The Wall*, *The Dark Side of the Moon*, *Wish You Were Here*, *Animals* i *The Division Bell*. Ako samo prođeš prstima kroz zrak, osjetit ćeš energiju snažnu poput vala, lavine, oluje. Stotine glava dolje na parteru, lica oslikana svjetlima s pozornice, tijela se ljujaju u ritmu glazbe: *High Hopes*, *Another Brick in the Wall*, *Young Lust*, *Money*, *Time*, *Comfortably Numb* i tako dalje i tako dalje, kao nekakva glazbena terapija. *Angela Cervantes*, prateći vokal, pjeva solo *The Great Gig in the Sky*; prvi put mogu reći da mi se kosa naježila, lice- SVE! Pljeskat ću i nogama ako treba. Svirka se bliži kraju. Na velikom krugu na pozornici pojavljuje se lice *Syda Barretta*, glavnog vokala i gitarista iz originalne postave *Pink Floyd*. Prvi akordi su nas već odnijeli: *Wish You Were Here*. *Syd* nam se smiješi s kruga, pjesma je posvećena upravo njemu. Oči mi se pune suzama, svi pjevamo. Pamtit ću Spaladium Arenu u crvenim i narančastim svjetlima; trešti *Run Like Hell*, a netko dolje pred pozornicom skače i ludo mlati rukama i vrти majicom po zraku kao da je sam u tom moru zvukova. Ostalo je snage za posljednji pljesak. Ekipa nam zahvaljuje i pozdravlja nas. Izlazimo i jednostavno ništa ne možemo reći (bez brige, uz čevape prije ponoći smo prosuli sve dojmove). Ne znam riječ na hrvatskom jeziku kojom bih ukratko i istinito opisala sve te osjećaje. Tako neobično, sjedeći točno nasuprot pozornice gledala sam u ljude koji su toliko energije unijeli u glazbu i mogu reći da je

Brit Floyd prava definicija *tribute banda*. Oni su tu da ponovno na pozornici ožive pjesme, da okupe ljude kojima je zajednička glazba, da im prenesu svoju energiju i energiju glazbe, a to su 10. studenog 2016. u Splitu uspjeli!

Antonija Grlušić

Tko je Margita Stefanović?

Margita Stefanović bila je glazbenica iz Srbije, najpoznatija kao klavijaturistica beogradskog *rock banda* Ekatarina Velika. Jedinica poznatog kazališnog i televizijskog režisera Slavoljuba Stefanovića-Ravasija i Desanke Nikolić rođena je 1. travnja 1959. u Beogradu. Talent za glazbu je pokazala u ranom djetinjstvu. Srednju glazbenu školu završila je u generaciji s poznatim pijanistom Ivom Pogorelićem, i oboje su dobili poziv za nastavak školovanja na Moskovskom konzervatoriju. U Moskvu je Pogorelić otišao bez Margite. Ona je, na majčino inzistiranje, ostala i uspješno završila studij arhitekture. Život joj se promjenio nakon jednog koncerta grupe Katarina II. Upoznaje Milana Mladenovića koji je, fasciniran voljom i talentom, poziva da se pridruži grupi koja 1985. godine mijenja naziv u Ekatarina Velika (EKV). Magi je dala poseban pečat jugoslavenskoj glazbi osamdesetih i devedesetih godina. Osim što je radila na glazbi za Ekatarinu, komponirala za kazalište i televiziju, suradivala s grupama kao što su *Van Gogh*, *Elvis J. Kurtović & His Meteors*, *Babe...* Bila je neizostavni dio rock-scene. Intelektualka, lijepa, talentirana ostavljala je trag gdje god bi se pojavila. Glumac Svetozar Cvetković u dokumentarnom filmu o EKV-u, *Kao da je bilo nekad*, o Margiti je rekao: „Na normalna pitanja bi odgovarala trostrukim pitanjem. Na izrečene rečenice bi odgovarala pjesmom koju bi napisala. Sve što bi nekome davala kao poklon i sve što bi činila je sama pravila.“ S Ekatarinom je snimila sedam albuma, a grupa se raspala nakon smrti Milana Mladenovića 1994. godine. Bez Milana, s kojim ju je čvrsto vezala ne samo glazba, već i intelekt, razmišljanja, bilo je teško nastaviti. Gdje god se pojavljivala govorila bi koliko joj nedostaje. Godine 1995. osnovala je grupu EQV s kojom je i izdala CD, te nastavila gostovati na raznim albumima i koncertima. Zadnji projekt na kojem je radila bila je skladba za predstavu *Kaput mrtvog čovjeka*, 2002. godine. Životne tragedije, borba s ovisnošću, nesnalaženje u svijetu koji se neprestano mijenja, svijetu kojemu se njena dobrota i neiskvarenost nisu mogle prilagoditi, dovele su Margitu do samog kraja. Posljednje godine života provela je u beogradskom Centru za smještaj beskućnika, a umrla je 18. rujna 2002. godine u Klinici za infektivne i tropske bolesti u Beogradu. Za Margitu je vezana i urbana legenda o prvom beogradskom grafitu. Na zidu njene zgrade Nebojša Krstić, član Idola, napisao je: „Margita je dečak“, odnosno Margita je nekonvencionalna,

atipična žena za to vrijeme. Doprinos Margite Stefanović i trag koji je ona ostavila nemjerljiv je. Kao što je sama rekla: „Radi se o tome da trebaš živjeti za to što radiš.“

P.S.

Predvazi ovaj tekst dobila sam još jedan zadatak - odgovoriti na pitanja: Kako je na mene Magi utjecala? Zašto je ona meni važna? Što sam od nje naučila?

Odgovor je: Potaknula me na stvaranje. Na razmišljanje. Njena sudbina i njeni tragovi govore mi da ne idem tuđim tragovima, makar moje ne uspjeli pratiti. Da utabam svoj put i ostavim znakove za druge. Da ono što napravim ne otide u vjetar, da ostavim trag. Opet, „radi se o tome da trebaš živjeti za to što radiš.“

Antonija Grlišić

„I bogove i vragove zovem, ako mogu vrijeme da zaustave“

Rana jesen. Jedno dosadno jutro na putu do škole. Poluotvorenih, usnulih očiju zagledala sam se kroz prozor starog autobusa. Kao i uvijek, iste ulice, isto ono drndanje koje bi me svaki put naglo prenulo i održalo budnom. Samo je kiša lagano sipila ispirući sive ulice. Pažnju s pospanih misli mi je skrenuo veliki plakat sa crvenim slovima: PARNI VALJAK, 19.11., Spaladium Arena. Odmah sam se razbudila. Ovo se ne propušta, pomislih. Jedva sam dočekala da svojima kažem za koncert. Volim biti glasnik dobrih vesti. Kada sam taj dan telefonom razgovarala s tatom predložila sam mu koncert ne nadajući se njegovom odgovoru: „Pa zašto ne, mogli smo ići.“ Stvarno me iznenadio. Kada sam pročitala za njihov koncert slučajno u prolazu, nisam ni slutila da će biti dio tog spektakularnog događaja.

Sestra je odbrojavala dane do 19.11. Uzbudnje se osjećalo u zraku dok smo vozili prema Areni. Tamo je već bilo mnoštvo ljudi. Konačno je došlo vrijeme da iskoristim već odavno kupljene karte. Unutar Spaladium Arene vladao je žamor. Svi su bili u žurbi i iščekivanju koje je utjecalo i na mene. Lutajući tako po hodnicima virnula sam prema vratima koncertne dvorane. Tamo su na pozornici već bili postavljeni instrumenti koje je obasjavala šarena rasvjeta. Licem mi se provukao osmijeh, a nestrljivost se povećala.

Cijela dvorana bila je osvjetljena kada smo sjeli na tribine. Ogromna pozornica zauzimala je pola dvorane. Svakom

sekundom bivalo je sve više ljudi, sve dok se cijela dvorana nije napunila. Nakon dosta čekanja ugasila su se svjetla. Svi su se izvođači odjednom pojavili na pozornici, u polumraku. Aki je mističnim, poetskim glasom pozdravio sve u dvorani. Počela je prva pjesma. Svi smo pjevali u jedan glas, a ja sam s oduševljenjem promatrala izvođače projicirane na velikim platnima s obje strane pozornice.

Prvi dio koncerta bio je akustični, s pjesmama koje se mogu odsvirati na akustičnim gitarama. Pjesme su se redale od novijih prema starijima. Svaku pjesmu pratilo je video u pozadini. Uživala sam u prizoru njišući se u ritmu glazbe. Nisam mogla vjerovati da pjesme koje kući slušam na internetu sada slušam uživo, od tih istih glazbenika koji su ih stvorili. Na izvođačima se moglo vidjelo da vole i uživaju u tome što rade, da žive za glazbu, i da je upravo publika zaslужna što ne odustaju od svijeta glazbe. Pravo izneneade je bilo kada se Aki popeo na željezni stup koji je držao pozornicu. Svi su ga pozorno gledali. Iskreno, takvo nešto bi prije očekivala od nekog mlađahnog izvođača, a ne od nekog u zrelijim godinama. Drago mi je što je to napravio jer je pokazao da godine nisu odrednica u životu, da nas ni u čemu ne bi trebale zaustavljati. Najednom, Aki je nestao. U publici je nastalo komešanje popraćeno solo izvedbom bubenjara kojeg su pozvali kao gosta. Svirao je neku vrstu afričkih bubenjeva dok se pjevač nije vratio i nastavio pjesmu kao da ništa nije bilo. Cijelo vrijeme u dvorani je vladala polutama. Na kraju akustičnog dijela sve se zamračilo. Jedino je plavo svjetlo osvjetljavalo prednji dio pozornice na koju su donijeli klavir kojeg je okruživala magla. Ta mistika budila je neobjašnjive osjećaje. Posljednja pjesme tog dijela koncerta *Stranica dnevnika* odsvirana je na klaviru, nakon koje je pjevač najavio da je vrijeme za električni dio.

Na red su došle malo žešće, starije stvari. Pjevač se toliko uživio na pozornici, dao je dušu kroz pjesme što se moglo vidjeti na njegovom iscrpljenom, znojnom licu. Svaka pjesma je na mene ostavila dubok utisak i ispunjenje. Ali lavina osjećaja tek je dolazila. Pjesma *Vrijeme ljubavi* me je dokrajčila. Cijela atmosfera, psihodelični video u pozadini, prigušena plava svjetla, magla i ta pjesma izvukle su iz mene najdublje osjećaje, plakala sam. Jednostavno nisam više mogla zadržati emocije u sebi, a pjesma mi se od prije uvrkla u srce. A kada su suze jednom krenule bilo ih je teško zaustaviti. Čas sam plakala, a već nakon toga se smijala plešući uz neku veseliju melodiju. Emocije su se izmjenjivale. Na najnježnije pjesme palili smo lampice na mobitelima i njihali se uz lagane ritmove. Cijela je dvorana izgledala kao noćno nebo prosuto žarkim zvjezdama. Kako bi dolazile sve poznatije pjesme više se pjevalo i plesalo. Čak mi se i svidjelo što sve pjesme nisu odsvirane kao studijska izvedba, već je bilo dodataka i solodionica koje se mogu samo uživo na koncertu doživjeti.

Pred kraj nedostajalo je još nekoliko pjesama za koje sam strepila hoće li ih otpjevati. Nekoliko puta su odlazili s pozornice i svjetla su se gasila, a publika ih je pljeskom pozivala na bis. Pa naravno, ne mogu otici bez pjesme *Sve još miriše na nju*. Tada je nastalo oduševljenje. *Sve još miriše na nju* u potpunosti je zaokružila nezaboravni spektakl.

U rani jesenski dan, kada sam vidjela njihov plakat u prolazu, nisam ni slutila da će to biti najbolji koncert na kojem sam bila.

Iva Krlić

„Biti originalan vrlina je: htjeti biti originalan mana je.“ - Maurice Chevaliers

Vaše odijevanje ste vi

Kako izgraditi originalni stil? Pitali smo Mariju Petrović, djevojku sa stilom. Marija je maturantica Škole likovnih umjetnosti, višegodišnja vjerna i pouzdana suradnica Poleta. Pozornost privlači originalnim i upečatljivim stilom. Osebujna je, kako u slikarskom izražavanju, tako i u dojmu kojeg ostavlja: uvijek svoja, posebna i drugačija. U nastavku pročitajte Marijino razmišljanje o odijevanju.

Ako se trudite imati stil, onda ga zasigurno nećete imati. Stil nije nešto isplanirano, forsirano, ultramoderno. To jednostavno (ili komplikirano) morate biti vi. Ne trudite se uklopiti. Ne pokušavajte se svidjeti svima. Ne slijedite slijepo pravila. Ljudi koji slijepo slijede pravila nikada se ne usude napraviti nešto originalno. Stoga, rušite postavljene ljestvice i postavljajte nove, svoje. Ne pratite modu, neka moda prati vas. Ne zamarađujte se vremenom u kojem živate, budite ispred njega. Ne opterećujte se krojem ni materijalom, oblačite se po raspoloženju. Neka vam vremenska prognoza ili prigoda ne diktiraju što odjenuti već slušajte svoj instinkt. Ne patite za etiketama i markicama, one vam neće reći tko ste. Razvijane marke mogu vas samo napraviti modnim žrtvama. Ne budite rob mode, neka vas moda oslobađa. Odjenite ono što vam se sviđa, vaše odijevanje ste vi.

Ne znam kako je to kod mene počelo, no znam da nije došlo preko noći. Stil je nešto živo, nešto na čemu treba stalno raditi, vježbati. Ipak, oko stila se ne treba mučiti, to dolazi samo od sebe. Neka vam vode osjećaji, a ne razum. Ako želite biti originalne i drugačije, a nemate ideja – pogledajte oko sebe. Možda se probudi ideja u vama. Nemojte kopirati, odvažite se i zakoračite u svoj stil.

Elizabeta I., Charlie Chaplin, Coco Chanel, Andy Warhol, Audrey Hepburn, Merilyn Monroe, Twiggy, Michael Jackson, David Bowie, Lady Gaga – izdvojila sam samo neke, meni drage i posebne.

Postoje osobe koje su svojim stilom utjecale na modu i koje su, zbog toga, bile posebne.

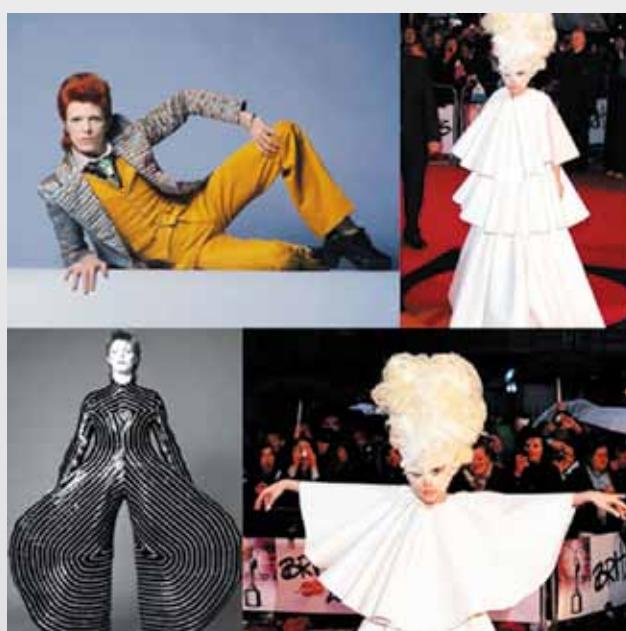
Na primjer Steven Jobs – imao je više pari istih hlača i majica tako da je uvijek bio jednakod odjeven, i izgledao sasvim obično. On se uopće nije zamarao stilom, no upravo to je postao njegov stil. Pouka: Ne razmišljajte previše, budite svoji!

Odijelo ne čini čovjeka, ali čovjek čini odijelo. Nije važno što nosite već kako to nosite. Važno je da se u tome osjećate opušteno, udobno. Vaš stav, a ne odjeća na vama, učinit će vaš stil posebnim.

Ne trebamo ljude suditi po odjeći, no način odijevanja govori o osobi: nosi li vesele boje ili je uvijek u crnom, nosi li visoke potpetice ili tenisice ...

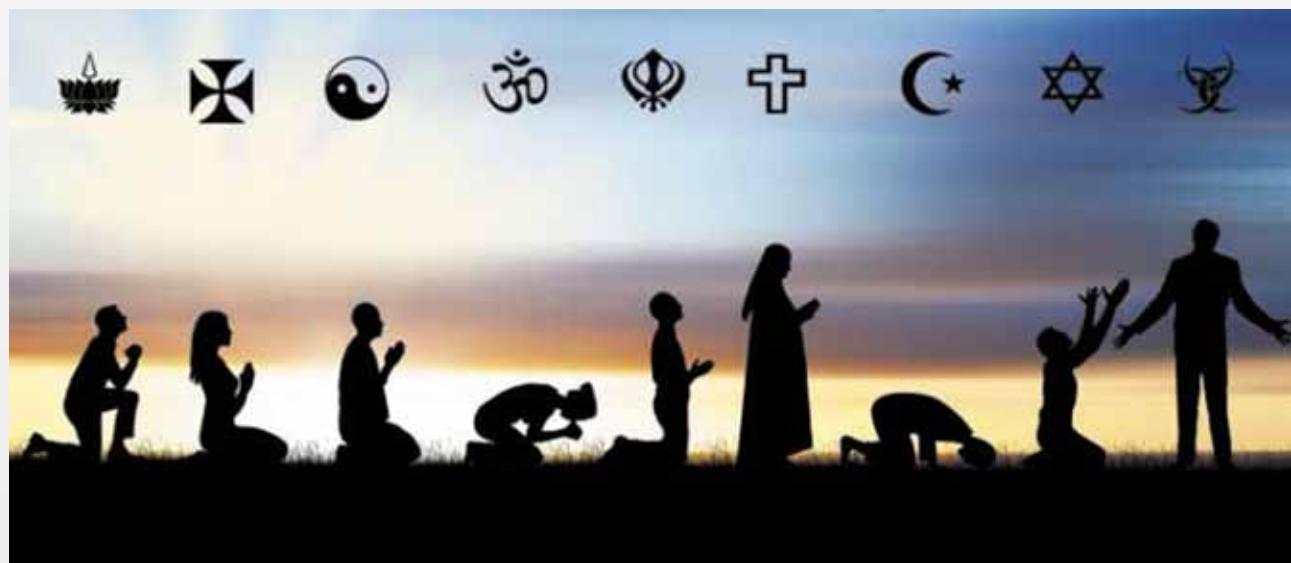
Vaše odijevanje predstavlja vas. Ako se odijevate poput drugih doimat će se poput drugih. Usudite se izdvojiti iz mase. Usudite se biti prvi. Usudite se biti vi. Usudite se imati stila.

„Moda prolazi, stil je vječan.“, Y.S. Laurent

Religija je mnogo, moral je jedan

Politika danas određuje kako će mladi živjeti sutra. Kakva je trenutno politička kultura, na kojem je nivou demokracija? Koliko Trumpova politika doprinosi razvoju građanskih vrlina, poštivanja i tolerancije? Kamo nas vodi? Pita se Jasmina Tokalić

Kao lijevo orijentirana feministica, imam potrebu progovoriti o sljedećem.

Dakle. Svi znate da je Trump postao predsjednik Amerike ove godine. Postoji mnogo različitih mišljenja o tome. Ako se ne slažete s njegovom propagandom, imate pravo. Govori i radi gluposti: postavlja zid na granici s Meksikom, brani ulazak u Ameriku stanovnicima muslimanskih zemalja ... Trump stavlja na vidjelo nekoliko stvarčica koje se već godinama polako usađuju u nas: rasizam i islamofobija. O ovoj temi baš i ne mogu pričati iz druge ruke, ali baš to ovu priču čini donekle poučnom i zanimljivom. Kao šesnaestogodišnja kći muslimana, koja nikada nije shvaćala islamofobiјu i koja misli da je islamska kultura jako fascinantna, moram priznati da mi nije bilo ugodno čuti sve Trumpove izjave. A pogotovo vidjeti bol u tatinim očima dok je to sve čitao. Srce mi se raspuklo u tristo komadića. Voljela bih da mogu nešto napraviti, ali što? Ljudi su navikli na riječ islam kao sinonim za terorizam. Kao nešto puno mržnje, boli. Nešto crno,

mračno. No ja u životu nikada nisam upoznala muslimana punog zlobe. ISIL nema nikakve veze s islamom. Jedan vjernik ne može predstavljati cijelu vjeru. Ni onaj dobar, ni onaj loš. Vjera je osobna stvar čovjeka koja je dio njegove osobnosti, ali nikad cijela. Bez obzira u kojoj se kulturi i vjeri rodimo, mi sami biramo kakvi ćemo biti ljudi. Dobri ili loši. Religija je mnogo, moral je jedan. Stereotipi na osnovi vjere u 21. stoljeću su nepotrebni, i molim vas, dobro razmislite o svojim odlukama ako podržavate Trumpa. Stavite se u kožu svih tih ljudi.

Jeste li i vi tako puni mržnje kao Trump?
Vjerujem da niste.

U DOBROM DRUŠTVU

„Čitanje bez razmišljanja stvara nesretan duh, a razmišljanje bez čitanja stvara čovjeka neuravnoteženim.“

Konfucije

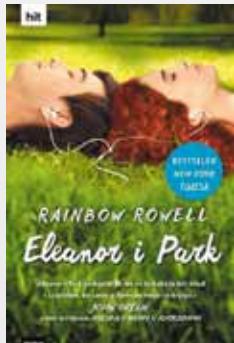
Čitate li na papiru ili na ekranu, gledate li na velikom platnu ili pametnom telefonu – dobra knjiga, film ili serija pružit će vam lijepo trenutke. Promijenit će vaš život ili barem pogled na njega.

Preporuke za čitanje i gledanje u izboru Antonije Grlišić.

KNJIGE

Rowell, Rainbow.

2015. Eleanor i Park. Znanje. Zagreb.

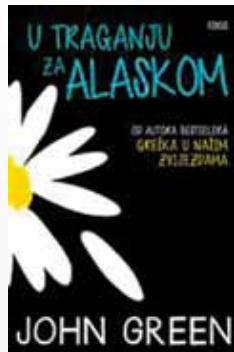

Ovo je priča o dvoje neprilagođenih tinejdžera i jednoj predivnoj ljubavi. Eleanor, crvenokosa, neobično odjevena djevojka iz problematične obitelji u novoj je školi žrtva vršnjačkog nasilja. Park, Azijac, čudak je iz školskog autobusa sa slušalicama na ušima. Čudak koji pušta još veću čudakinju da sjedne pored njega i polako okupira njegova jutra. Naizmjениčno pričajući priču, Eleanor i Park nam otvaraju emocionalan put od prvog dodira, preko posuđenih kazeta pa sve do prvog poljupca za kojeg ćete biti sigurni da ga nitko na svijetu nije zasluzio više nego njih dvoje. Ovako iskrenu i osjećajnu knjigu zaista je teško ispustiti iz ruku, a jednom kada ju zatvorite, bit će vam lakše ako zamislite da su junaci nastavili život iza korica. „Dovoljno pametni da znaju da prva ljubav ne traje vječno, ali dovoljno hrabri i očajni da pokušaju.“

Green, John. 2014.

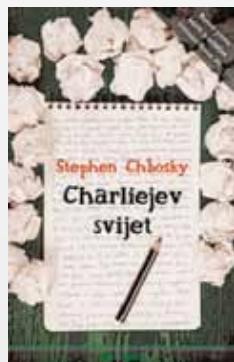
U traganju za Alaskom. Fokus komunikacije. Zagreb.

Miles Halter je tinejdžer očaran posljednjim riječima znamenitih osoba. U pokušaju da pobegne dosadnom životu na Floridi i da se socijalizira, kreće u internat Culver Creek u Alabami, vodeći se riječima Françoisa Rabellaisa da traži „veliko možda“. Već prvoga dana život mu se mijenja munjevitno brzo; uzbudljivi cimer Chip, poznatiji kao Pukovnik, uvodi ga u krug svojih prijatelja i otkriva mu sve slatke tajne Culver Creeka. Naravno, priča ne bi

bila prava da Miles, sada ironično prozvan Buco, ne upoznaje Alasku, tajanstvenu, lijepu, tragičnu intelektualku koja ga od prvog pogleda uvlači u svoj labirint. Slatki, zabranjeni trenutci, psina koju će internat zauvijek pamtit, sukobi s elitnim učenicima i ravnateljem u svakom će probuditi želju da zakaže u korice ove knjige. Međutim, svaka lijepa priča ima i svoju tužnu stranu, ali o tome vam ne želim govoriti, otkrijte sami što znači tratinčica na pozadini!

Chbosky, Stephen. 2015. Charliejev svijet (The perks of being a wallflower). Algoritam. Zagreb.

Promatranje s marginu društva daje jedinstvenu perspektivu, ali mora doći vrijeme kad saznajemo kako to izgleda s *plesnog podijsa*. Charlie nije najveći štreber u školi, ali nije ni blizu popularnog statusa. Sramežljiv, zatvoren, intelligentan, društveno neprilagođen, čudak-drugačiji. Charlie prvu godinu srednje škole opisuje kroz pisma upućenima nepoznatoj osobbi. Uvlači nas u svoj život. S njim upoznajemo njegove prve prijatelje, proživljavamo klasične zabave američkih srednjoškolaca, zaljubljujemo se u glazbu, literaturu, u Sam. S njim plačemo, prisjećajući se strašnih trenutaka koji su muobilježili djetinjstvo. S njim opet ponavljamo da je OK biti drugačiji; možda zapravo više nego OK. Važno je biti drugačiji.

Hosseini, Khaled. 2005.

Gonič zmajeva. Algoritam. Zagreb.

Amir je sin bogatog trgovca iz Kabula, pripadnik vladajuće kaste, dok je Hassan, sin Hazara, pripadnik kaste koja je prezrena od strane društva, a ujedno i ugnjetavana. Dva dječaka zajedno provode djetinjstvo sve do sovjetske invazije Afganistana, kad Amir sa svojom obitelji odlazi u SAD, a Hassan ostaje u domovini. Amir se godinama kasnije vraća u Afganistan kako bi se iskupio Hassanal za sva poniženja iz djetinjstva, sve greške koje su nastale zbog podjela i mržnje. *Gonič zmajeva* priča je o nesreći, ljudskim tragedijama, ljubomori, ali i prijateljstvu, ljubavi, odanosti i hrabrosti. Jedan kritičar je rekao kako je ovo knjiga koju bijeli Amerikanci čitaju kako bi se osjećali ljudski. Iskreno, svi bi trebali pročitati ovu knjigu, ali ne

kako bi se osjećali bolje, već kako bi se podigla svijest o razaranju i uništenju koje rat donosi sa sobom. Svijest o nesreći koja se često odražava na onima na kojima bi najmanje trebala - na djeci.

FILMOVI

Ginger i Rosa (drama, 2012.)

Drama nas vraća u 1962. godinu u London. Ginger i Rosa nerazdvojne su srednjoškolke. Zajedno bježe s nastave, jednako se oblače, raspravljaju o vjeri, politici, ljubavi, žude za životom većim od onog njihovih majki domaćica. Međutim, hladni rat baca sjenu na njihove sudbine. Ginger, umjetnica, pjesnikinja, aktivistica, vjeruje da se pojavom nuklearnog oružja svjetu bliži kraj, dok Rosa, promiskuitetna i problematičnija, vjeruje u beskrajnu ljubav i uči Ginger kako moliti za spasenje. Različiti pogledi, kao i Rosin suviše blizak odnos s Gingerinim ocem, dovode u pitanje dugogodišnje prijateljstvo. Hoće li ono puknuti pod teretom ljubavne požude i volje za preživljavanjem?

Uloge: Elle Fanning, Alice Englert, Alessandro Nivola, Christina Hendricks.

Klub ranoraničaca (komedija/drama, 1985.)

Pet tinejdžera različitih društvenih statusa, prisiljeno je provesti u knjižnici cijeli dan kao kaznu za spačke i prekršaje koje su počinili. Buntovnik John, ljepotica Claire, čudakinja Allison, štreber Brian i sportaš Andrew hvataju se u koštač s ravnateljem i otkrivaju da imaju više zajedničkog nego što su mislili. Zaključani u knjižnici, prisiljeni su kroz prepirke i razgovore razotkriti svoje najdublje tajne, naposljetku shvaćajući da su im svima zajednički loši odnosi s roditeljima. Film savršeno prikazuje kritiziranje svijeta odraslih i stalnu borbu američkih tinejdžera da ih se razumije i da oni razumiju sebe, pritom mijenjajući poglede na svijet i mišljenja o drugima bezbroj puta.

Uloge: Judd Nelson, Molly Ringwald, Emilio Estevez, Anthony Michael Hall, Ally Sheedy

Gradovi na papiru (misterija-komedija, drama, 2015.)

Quentyn je od djetinjstva potajno zaljubljen u Margo koja s vremenom izrasta u buntovnu, predivnu djevojku, sklonu čestom kratkom bježanju od kuće. Uvjeren je da

mu se ni u ludilu neće približiti sve dok se ona jedne večeri kroz prozor ne ušulja u njegovu sobu, kao nekad kad su bili djeca i vodi ga u nezaboravnu noć osvete njenom dečku. Sljedećeg dana, kao ni nekoliko dana kasnije, Margo se ne pojavljuje u školi. Quentyn uskoro shvaća da je ponovno nestala, ovog puta ostavivši za sobom tragove. Tragove koji upućuju da je otišla

u grad. Quentyn i njegovi prijatelji Ben, Radar, Angela i Lacey bacaju se u potragu žečeći se na vrijeme vratiti na maturalnu zabavu. Vjerna interpretacija još jedne uspješne knjige Johna Greena dovest će vas do suza, od smijeha i tuge, te ćeće, gledajući ovaj film, imati neopisivu želju da krenete na *roadtrip*. Sretno :)

Uloge: Nat Wolff, Cara Delevingne, Halston Sage, Austin Abrams, Justice Smith, Jaz Sinclair.

SERIJA

Gospodin Robot (Mr Robot)

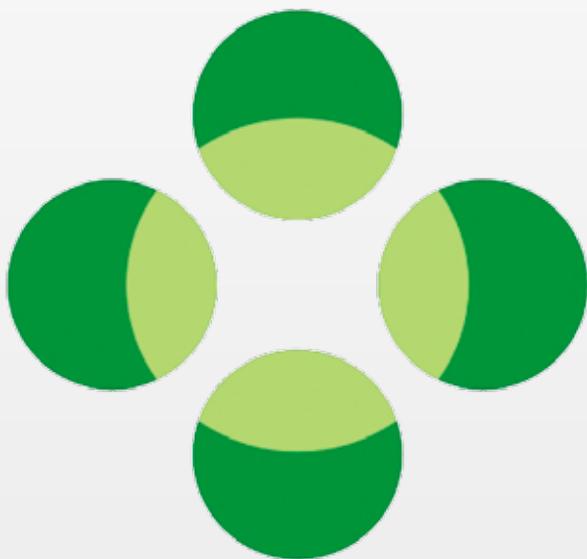

Mladi, asocijalni programer Elliot Alderson (Rami Malek) danju radi u tvrtci za internetsku sigurnost, ali noću hakira kao član grupe F-society pod vodstvom gospodina Robota (Christian Slater). Koji je njihov cilj? Poništiti dugove svih ljudi i zaustaviti korupciju i vlast elitnih tvrtki. Kako im Elliot može pomoći? Kao hakerski genijalac radi na uništavanju jedne od najvećih svjetskih konglomeracija E-Corpa. Serija kroz dvije sezone (najavljen je i treća) prati Ellitovu borbu s depresijom, anksioznošću i ovisnošću, ali i moralne dileme- znajući da moć pripada onima koji je uzmu, hoće li i on jednoga dana postati jedan od onih koji se pretvaraju da su Bog? Ako se odlučite gledati ovu seriju, pozdravite se s mirnim snom. Serija potiče na propitkivanje svega - poželjet ćete baciti laptop kroz prozor. Jesu li svi naši heroji krvotvorine? Je li na tvom iPhoneu radilo malo dijete? Je li svijet obična prijevara? Znamo da smo za ovo glasali. Ne onim izborima gore, već novcem. I svi dobro znamo zašto to radimo. Jer je bolno ne pretvarati se, jer smo kukavice. Zahvalit ćete Elliottu.

Zavarajte oko i zabavite um

Optička (perceptivna ili vizualna) iluzija zahtjeva zapažanje slike koja se razlikuje od objektivne stvarnosti. Nemojte se obeshrabriti ako od prve ne vidite opisani efekt, budite strpljivi i pokušajte ponovno.

Pitanje:
Koliko krugova vidite na slici?

Test: Dominantna strana mozga?

Odgovorite na pitanja:

1. U školi ste više voljeli:

■ crtanje

■ pisanje

2. U matematici bolje razumijete:

■ geometriju

■ zbrajanje i oduzimanje

3. Lakše pamtite:

■ imena ljudi

■ lica ljudi

4. Dok pričate koristite:

■ malo gesta

■ mnogo gesta

5. Ljubitelj ste:

■ mačaka

■ pasa

6. Najbolje razmišljate:

■ sjedeći

■ ležeći

7. Nagovještaj intuicije imate:

■ nikad ili rijetko

■ ponekad ili često

Jednostavno zbrajanje

Zadatak trebate riješiti napamet, bez džepnog računala ili olovke.

Uzmite 1000 i dodajte 40.

Sad dodajte još 1000.

Sad dodajte 30.

Dodajte opet 1000.

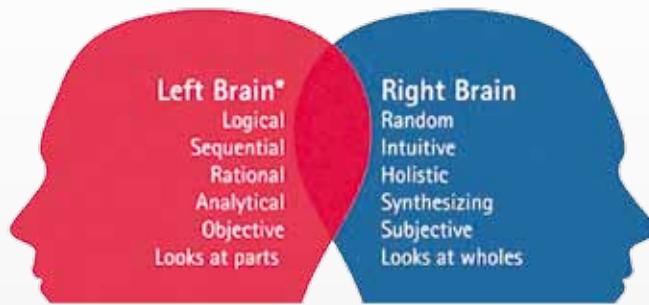
Sad dodajte 20.

A sad dodajte još 1000.

Sad dodajte 10.

Koliko je to ukupno?

Ako želite vidjeti i naučiti više o iluzijama posjetite **Muzej iluzija u Zadru ili Zagrebu.**

Muzej iluzija,
Ilica 72, Zagreb
info@muzejiluzija.hr

Muzej iluzija,
Poljana Zemaljskog odbora 2, Zadar
zadar@muzejiluzija.hr

izvor: <http://www.medikus.hr>

■ Odgovori - desna strana dominanta

■ Odgovori - lijeva strana dominanta

Dominanta strana mozga

vi kružova obogađeni drugom bojom.
iliuzija nastala zbog toga što su unutarji dijelovi
Samo su četiri. Srednji, svijetlozeleni je optička
Zavarjate oko i zabavite um

izvor: Lukin portal za djecu i obitelj

rite džepnim računalom!

Dobili ste 5000? Točan odgovor je 4100. Projek-

jednostavno zbrajanje

U ljetne večeri postaju mreže moga djeda srebrne

Djede,
idućeg ljeta
kad kose tvoje još više posijede
i ruka otvrdne kao kora
doći će
da zajedno bacimo mreže.

Bit će noć.
Kroz mrak će ciganska kola putovati.
I mjesec pun.

Kljun
tvoje barke parat će Savu. Zvijezde će mirovati.
Djede,
onda će i mreže tvoje biti srebrne
I ruka mlada.

I zaboravit ćeš da si siromah,
da imaš kuću od čerpiča, staje bez konja i krava,
vinograd bez grožđa
i na kraju sela devet jutara bara.

Miroslav Slavko Mađer (1929.-2015.)